ဒီဃနိကာယ်

သီလက္ခန္ဓဝဂ်ပါဠိတော်

မြန်မာပြန်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

၁-ဗြဟ္မဇာလသုတ် ပရိဗ္ဗာဇကကထာ

နိဒါန်း

၁။ အကျွန်ုပ်သည် ဤသို့ ကြားနာခဲ့ရပါသည်—

အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် များစွာသောငါးရာခန့်မျှသော ရဟန်းသံဃာနှင့်အတူ ရာဇဂြိုဟ် (ပြည်) နှင့် နာဠန္ဒာ(မြို့) အကြား၌ ခရီးရှည်ကြွတော်မူ၏၊ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်သည်လည်း တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ်လုလင်နှင့် အတူ ရာဇဂြိုဟ်(ပြည်)နှင့် နာဠန္ဒာ(မြို့) အကြား၌ပင် ခရီးရှည်သွား၏။

ထို(ခရီး)၌ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်သည် ဘုရား တရား သံဃာ၏ အပြစ်ကို များစွာသော အကြောင်းဖြင့် ပြော၏၊ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်၏ တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ်လုလင်သည်ကား ဘုရား တရား သံဃာ၏ ဂုဏ်ကို များစွာသော အကြောင်းဖြင့် ပြော၏၊ ဤသို့လျှင် ထိုဆရာတပည့် နှစ်ဦးတို့သည် အချင်းချင်း တိုက်ရိုက် ဆန့်ကျင်သော စကားကို ပြောလျက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ရဟန်းသံဃာ၏ နောက်မှ နောက်မှ အစဉ်လိုက်ကုန်၏။

၂။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းသံဃာနှင့်အတူ အမ္ဗလဋ္ဌိကာ (ဉယျာဉ်) မင်းကွန်း[၁]၌ တညဉ့် တည်းခိုရန် ချဉ်းကပ်တော်မူ၏၊ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်သည်လည်း တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ်လုလင်နှင့် အတူ အမ္ဗလဋ္ဌိကာ (ဉယျာဉ်) မင်းကွန်း၌ပင် တညဉ့်တည်းခိုရန် ချဉ်းကပ်၏၊ ထို အမ္ဗလဋ္ဌိကာ (ဉယျာဉ်)၌လည်း သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်သည် ဘုရား တရား သံဃာ၏အပြစ်ကို များစွာသောအကြောင်းဖြင့် ပြော၏၊ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်၏ တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ် လုလင်သည်ကား ဘုရား တရား သံဃာ၏ဂုဏ်ကို

၁။ မင်းကွန်း = မင်းတို့၏ နားနေရန် ပြုလုပ်ထားသော အဆောက်အဦ

များစွာသော အကြောင်းဖြင့် ပြော၏၊ ဤသို့လျှင် ထို ဆရာတပည့် နှစ်ဦးတို့သည် အချင်းချင်း တိုက်ရိုက် ဆန့်ကျင်သော စကားကို ပြောလျက် နေကုန်၏။

၃။ ထိုအခါ ညဥ့်၏ (အဆုံး) မိုးသောက်ချိန်၌ (အိပ်ရာမှ) ထကြ၍ တန်ဆောင်းဝန်း၌ များစွာသော ရဟန်းတို့ စုဝေးထိုင်နေကြရာတွင် ဤစကားဖြစ်ပေါ်၏—

"အံ့ဘွယ်ရှိပါပေစွ ငါ့သျှင်တို့၊ မဖြစ်ဘူးမြဲ ဖြစ်ပါပေစွ ငါ့သျှင်တို့၊ သိတော်မူသော မြင်တော်မူသော ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော (အလုံးစုံသော တရားတို့ကို) ကိုယ်တိုင် မှန်စွာ သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့၏ အထူးထူးသော အလိုဆန္ဒကို (အတိုင်းမသိ) ကောင်းစွာ ထိုးထွင်းသိတော်မူပါပေ၏၊ ဤ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်သည် ဘုရား တရား သံဃာ၏ အပြစ်ကို များစွာသော အကြောင်းဖြင့်ပြော၏၊ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်၏ တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ်လုလင်သည်ကား ဘုရား တရား သံဃာ၏ ဂုဏ်ကို များစွာသော အကြောင်းဖြင့်ပြော၏။ ဤသို့လျှင် ဤဆရာ တပည့်နှစ်ဦးတို့သည် အချင်းချင်း တိုက်ရိုက် ဆန့်ကျင်သော စကားကို ပြောလျက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ရဟန်းသံဃာ၏ နောက်မှ နောက်မှ အစဉ်လိုက်ကုန်၏" ဟု စကား ဖြစ်ပေါ်၏။

၄။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ထို ရဟန်းတို့၏ စကားကို သိတော်မူသဖြင့် တန်ဆောင်းဝန်းသို့ ကြွတော်မူ၍ ခင်းထားသောနေရာ၌ ထိုင်တော်မူပြီးလျှင် "ရဟန်းတို့ ယခုအခါ အဘယ်စကားဖြင့် စုဝေး ထိုင်နေကုန်သနည်း၊ သင်တို့၏ မပြီးသေးသော အကြားစကား[၁] သည်ကား အဘယ်နည်း" ဟု မိန့်တော်မူ၏၊ ဤသို့ မိန့်တော်မူသောအခါ ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား ဤသို့ လျှောက်ကြကုန်၏—

"အသျှင်ဘုရား ညဥ့်၏ (အဆုံး) မိုးသောက်ချိန်၌ (အိပ်ရာမှ) ထကြ၍ ဤတန်ဆောင်းဝန်း၌ အကျွန်ုပ်တို့ စုဝေး ထိုင်နေကြရာတွင် ဤစကား ဖြစ်ပေါ်ပါသည်—

'အံ့ဘွယ် ရှိပါပေစွ ငါ့သျှင်တို့၊ မဖြစ်ဘူးမြဲ ဖြစ်ပါပေစွ ငါ့သျှင်တို့၊ သိတော်မူသော မြင်တော်မူသော ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော (အလုံးစုံသော တရားတို့ကို) ကိုယ်တိုင် မှန်စွာ သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့၏ အထူးထူးသော အလိုဆန္ဒကို (အတိုင်းမသိ) ကောင်းစွာ ထိုးထွင်း သိတော်မူပါပေ၏၊ ဤ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်သည် ဘုရား တရား သံဃာ၏ အပြစ်ကို များစွာသော အကြောင်းဖြင့် ပြော၏၊ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်၏ တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ် လုလင်သည်ကား ဘုရား တရား သံဃာ၏ ဂုဏ်ကို များစွာသော အကြောင်းဖြင့် ပြော၏၊ ဤသို့လျှင် ဤဆရာ တပည့်နှစ်ဦးတို့သည် အချင်းချင်း တိုက်ရိုက် ဆန့်ကျင်သော စကားကို ပြောလျက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ရဟန်းသံဃာ၏ နောက်မှ နောက်မှ အစဉ်လိုက်ကုန်၏' ဟု စကား ဖြစ်ပေါ်ပါသည်။

ဤသည်ကား အကျွန်ုပ်တို့၏ မပြီးသေးသော အကြားစကားဖြစ်ပါသည်၊ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရား ကြွရောက်တော်မူလာပါသည် အသျှင်ဘုရား" ဟု လျှောက်ကြကုန်၏။

၁။ အကြားစကား = ဟူသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းခြင်း စာသင်ခြင်း စသည်တို့၏အကြား၌ဖြစ်သော အလွတ်စကား (ဗြဟ္မဇာလသုတ်ဖွင့် အဋ္ဌကထာ) ငါဘုရားမလာမီ အကြား၌ဖြစ်သော စကား (ပေါဋ္ဌပါဒသုတ်ဖွင့် အဋ္ဌကထာ)။

၅။ ရဟန်းတို့ သူတပါးတို့သည် ငါ၏ အပြစ်ကိုဖြစ်စေ တရား၏ အပြစ်ကိုဖြစ်စေ သံဃာ၏ အပြစ်ကိုဖြစ်စေ ပြောကြလျှင် ထို (ပြောကြရာ) ၌ သင်တို့သည် ရန်ငြိုးထားခြင်း နှလုံးမသာခြင်း စိတ်မကျေနပ်ခြင်း မဖြစ်စေသင့်။

ရဟန်းတို့ သူတပါးတို့သည် ငါ၏ အပြစ်ကိုဖြစ်စေ တရား၏ အပြစ်ကိုဖြစ်စေ သံဃာ၏ အပြစ်ကို ဖြစ်စေ ပြောကြရာ၌ သင်တို့သည် အမျက်ထွက်ကြလျှင် နှလုံးမသာကြလျှင် သင်တို့အားသာလျှင် အန္တရာယ်ဖြစ်ရာ၏။

ရဟန်းတို့ သူတပါးတို့သည် ငါ၏ အပြစ်ကိုဖြစ်စေ တရား၏ အပြစ်ကိုဖြစ်စေ သံဃာ၏ အပြစ်ကို ဖြစ်စေ ပြောကြရာ၌ သင်တို့သည် အမျက်ထွက်ကြလျှင် နှလုံးမသာကြလျှင် သင်တို့သည် သူတပါး တို့၏ စကားကောင်း စကားဆိုးကို သိနိုင်ကြပါမည်လော။

မသိနိုင်ကြပါ အသျှင်ဘုရား။

ရဟန်းတို့ သူတပါးတို့သည် ငါ၏အပြစ်ကို ဖြစ်စေ တရား၏ အပြစ်ကိုဖြစ်စေ သံဃာ၏ အပြစ်ကို ဖြစ်စေ ပြောကြရာ၌ "ဤစကားသည် ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း မဟုတ်၊ ဤ အကြောင်းကြောင့် လည်း မမှန်၊ စင်စစ်အားဖြင့် ဤအပြစ်သည် ငါတို့၌ ထင်ရှားမရှိ" ဟု မဟုတ်သည်ကို မဟုတ်သည့် အတိုင်း သင်တို့ ဖြေရှင်းရမည်။

၆။ ရဟန်းတို့ သူတပါးတို့သည် ငါ၏ ဂုဏ်ကိုဖြစ်စေ တရား၏ ဂုဏ်ကိုဖြစ်စေ သံဃာ၏ ဂုဏ်ကို ဖြစ်စေ ပြောကြလျှင် ထို (ပြောကြရာ)၌ သင်တို့သည် နှစ်သက်ခြင်း ဝမ်းသာခြင်း စိတ်တက်ကြွခြင်း မဖြစ်စေသင့်။

ရဟန်းတို့ သူတပါးတို့သည် ငါ၏ ဂုဏ်ကိုဖြစ်စေ တရား၏ ဂုဏ်ကိုဖြစ်စေ သံဃာ၏ ဂုဏ်ကိုဖြစ်စေ ပြောကြရာ၌ သင်တို့သည် နှစ်သက်ကြလျှင် ဝမ်းသာကြလျှင် စိတ်တက်ကြွကြလျှင် သင်တို့အား သာလျှင် အန္တရာယ်ဖြစ်ရာ၏။

ရဟန်းတို့ သူတပါးတို့သည် ငါ၏ ဂုဏ်ကိုဖြစ်စေ တရား၏ ဂုဏ်ကိုဖြစ်စေ သံဃာ၏ ဂုဏ်ကို ဖြစ်စေ ပြောကြရာ၌ "ဤစကားသည် ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ဟုတ်ပေ၏၊ ဤ အကြောင်း ကြောင့်လည်း မှန်ပေ၏၊ စင်စစ်အားဖြင့် ဤဂုဏ်သည် ငါတို့၌ ထင်ရှား ရှိပေ၏" ဟု ဟုတ်မှန်သည်ကို ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သင်တို့ ဝန်ခံရမည်။

စူဠသီလခဏ်း

၇။ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်[၁] သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် အနည်းငယ်မျှသာဖြစ်သော နိမ့် ကျသော သီလမျှဖြင့်သာ ပြောနိုင်ရာ၏၊ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ပြောနိုင်ရာသည့် အနည်းငယ်မျှသာဖြစ်သော နိမ့်ကျသော ထို သီလမျှ ဟူသည် အဘယ်နည်း—

၈။ "ရဟန်းဂေါတမသည် အသက်သတ်ခြင်းကို ပယ်၍ အသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော် မူ၏၊ တုတ်ကိုချထားပြီးဖြစ်၏၊ လက်နက်ကို ချထားပြီး ဖြစ်၏၊ ရှက်ခြင်းရှိ၏၊ သနားတတ်၏၊ ခပ်သိမ်း သော သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွားကို လိုလားလျက် နေတော်မူ၏" ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁။ ပုထုဇဉ် = အရိယာမဟုတ်သူများ။

"ရဟန်းဂေါတမသည် မပေးသည်ကို ယူခြင်းကို ပယ်၍ မပေးသည်ကို ယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ပေးသည်ကိုသာယူ၏၊ ပေးသည်ကိုသာအလိုရှိ၏၊ မခိုးမဝှက် စင်ကြယ်သောကိုယ်ဖြင့် နေတော်မူ၏"၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

"ရဟန်းဂေါတမသည် မမြတ်သော အကျင့်ကို ပယ်၍ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်တော်မူ၏၊ ယုတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့မရှိ၊ ရွာသူတို့၏ အလေ့ ဖြစ်သော မေထုန်အကျင့်မှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏"၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၉။ "ရဟန်းဂေါတမသည် မမှန်ပြောခြင်းကို ပယ်၍ မမှန်ပြောခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ အမှန်ကိုသာ ဆိုလေ့ရှိတော်မူ၏၊ မှန်သော စကားချင်း ဆက်စပ်စေတော်မူတတ်၏၊ တည်သော စကား ရှိ၏၊ ယုံကြည်ထိုက်သော စကားရှိ၏၊ လောကကို လှည့်စားတော်မမူ"၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

"ရဟန်းဂေါတမသည် ကုန်းစကားကို ပယ်၍ ကုန်းစကားမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ဤသူတို့ထံမှ နားထောင်၍ (ထိုသူတို့နှင့်) ဤသူတို့ ကွဲပြားခြင်းငှါ ထိုသူတို့ထံ၌ မပြောတတ်၊ ထိုသူတို့ထံမှ နားထောင်၍ (ဤသူတို့နှင့်) ထိုသူတို့ ကွဲပြားခြင်းငှါ ဤသူတို့ထံ၌ မပြောတတ်၊ ဤသို့ ကွဲပြားသူတို့ကိုလည်း စေ့စပ်တော်မူတတ်၏၊ ညီညွတ်သူတို့ကိုလည်း အားပေးတော်မူတတ်၏၊ ညီညွတ်ခြင်း၌မွေ့လျော်တော်မူ၏၊ ညီညွတ်ခြင်း၌ ပျော်ပိုက်တော်မူ၏၊ ညီညွတ်ခြင်းကို နှစ်သက်တော်မူ၏၊ ညီညွတ်ခြင်းကို ပြုသော စကားကို ဆိုတော်မူတတ်၏"၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

"ရဟန်းဂေါတမသည် ကြမ်းသော စကားကို ပယ်၍ ကြမ်းသော စကားမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ အကြင် စကားသည် အပြစ် ကင်း၏၊ နားချမ်းသာ၏၊ နှစ်လိုဖွယ် ရှိ၏၊ နှလုံးသို့ သက်၏၊ ယဉ်ကျေး၏၊ လူအများ နှစ်သက်၏၊ လူအများ နှစ်ခြိုက်၏၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော စကားကိုသာ ဆိုတော်မူတတ်၏"၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

"ရဟန်းဂေါတမသည် ပြိန်ဖျင်းသော စကားကို ပယ်၍ ပြိန်ဖျင်းသော စကားမှ ရှောင်ကြဉ်တော်တော်မူ၏၊ (သင့်သော) အခါ၌သာ ဆိုလေ့ရှိ၏၊ ဟုတ်သည်ကိုသာ ဆိုလေ့ရှိ၏၊ အကျိုးနှင့် စပ်သည်ကိုသာ ဆိုလေ့ရှိ၏၊ တရားနှင့် စပ်သည်ကိုသာ ဆိုလေ့ရှိ၏၊ အဆုံးအမနှင့် စပ်သည်ကိုသာ ဆိုလေ့ရှိ၏၊ (သင့်သော) အခါ၌ အကြောင်းနှင့် တကွသော အပိုင်းအခြားရှိသော အစီးအပွါးနှင့် စပ်သော မှတ်သားလောက်သော စကားကိုသာ ဆိုတော်မူတတ်၏"၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁၀။ "ရဟန်းဂေါတမသည် မျိုးစေ့အပေါင်း အပင်အပေါင်းကို ဖျက်ဆီးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏"၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

ရဟန်းဂေါတမသည် ဆွမ်း တနပ်သာ စားလေ့ရှိတော်မူ၏၊ ညစာစားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ နေလွဲ စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏။

ရဟန်းဂေါတမသည် ကခြင်း သီခြင်း တီးမှုတ်ခြင်း (သူတော်ကောင်းတရား၏) ဆူးငြောင့်ဖြစ်သော (ပွဲ) ကြည့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏။

ရဟန်းဂေါတမသည် ပန်းပန်ခြင်း နံ့သာခြယ်ခြင်း နံ့သာပျောင်းလိမ်းခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မြင့်သော နေရာ မြတ်သော နေရာမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ရွှေငွေကို ခံယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ကောက်စိမ်း[၁] ကို ခံယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏။

ရဟန်းဂေါတမသည် အသားစိမ်းကို ခံယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မိန်းမအို မိန်းမပျိုကို ခံယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ကျွန်မိန်းမ ကျွန်ယောကျ်ားကို ခံယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဆိတ်နှင့်သိုးကို ခံယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ကြက် ဝက်ကို ခံယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဆင် နွား မြင်း မြည်းကို ခံယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် လယ်နှင့်ယာကိုခံယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် တမန်အမှု အစေအပါး အမှုကို ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဝယ်မှု ရောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ချိန်စဉ်းလဲ အသပြာစဉ်းလဲ ခြင်တွယ် တိုင်းတာစဉ်းလဲခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် တံစိုးယူခြင်း လှည့်ဖျားခြင်း အတုပြု၍ လိမ်ခြင်း တည်းဟူသော ကောက်ကျစ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဖြတ်ခြင်း သတ်ခြင်း နှောင်ဖွဲ့ခြင်း (ခရီးသွားတို့ကို) လုယက်ခြင်း (ရွာ နိဂုံးတို့ကို) ဖျက်ဆီးခြင်း ဒမြတိုက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

စူဠသီလခဏ်း ပြီး၏။

မဇ္ဈိမသီလခဏ်း

၁၁။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍[၂] လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် ဤသို့သော မျိုးစေ့အပေါင်း အပင်အပေါင်း ဖျက်ဆီးခြင်းကို ပြုလုပ်လျက် နေကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ အမြစ်မျိုးစေ့ ပင်စည်မျိုးစေ့ အဆစ်မျိုးစေ့ အညွန့်မျိုးစေ့ ငါးခုမြောက် အစေ့မျိုးစေ့တို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဤသို့သော မျိုးစေ့အပေါင်း အပင်အပေါင်းကို ဖျက်ဆီးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁၂။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် ဤသို့သော သိုမှီးသုံးဆောင်ခြင်းကို ပြုလျက်နေကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ ဆွမ်းကို သိုမှီးခြင်း အဖျော်ကို သိုမှီးခြင်း အဝတ်ကို သိုမှီးခြင်း ယာဉ်ကို သိုမှီးခြင်း အိပ်ရာကို သိုမှီးခြင်း နံ့သာကို သိုမှီးခြင်း (အခြား) စားသုံးဖွယ်ကို သိုမှီးခြင်းတို့တည်း၊

၁။ ကောက်စိမ်း=ဟူသည် ၁-သလေး (ကောက်ကြီး) ၂-ကောက်လတ် (ကောက်ကြမ်း) ၃-လူး, ၄-နတ်ကောက်(ဂျုံ), ၅-ပြောင်း, ၆-မုယော (ဗာလီ), ၇-ဆပ်, ဤစပါး ခုနစ်မျိုးတည်း။

၂။ ဤ၌ ယုံကြည်ခြင်း=ဟူသည် ကံ ကံ၏အကျိုး စသည်ကို ယုံကြည်ခြင်းပင်တည်း။

ရဟန်းဂေါတမသည် ဤသို့သော သိုမှီးသုံးဆောင်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁၃။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် ဤသို့သော (သူတော်ကောင်းတရား၏) ဆူးငြောင့်ဖြစ်သော (ပွဲ) ကြည့်ခြင်းကို ပြုလျက်နေကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ ကခြင်း သီခြင်း တီးမှုတ်ခြင်း သဘင်ပွဲ[၁] စာဟောပွဲ လက်ဝါးတီးပွဲ ကြေးနင်းခွက်ခွင်း စည်တီးပွဲ စည်တီးပွဲ ပန်းချီပြပွဲ သံလုံးကစားပွဲ ဝါးထောင်၍ ကစားပွဲ အရိုးဆေးပွဲ ဆင်တိုက်ပွဲ မြင်းတိုက်ပွဲ ကျွဲတိုက်ပွဲ နွားတိုက်ပွဲ ဆိတ်တိုက်ပွဲ သိုးတိုက်ပွဲ ကြက်တိုက်ပွဲ ငုံးတိုက်ပွဲ တုတ်သိုင်းပွဲ လက်ဝှေ့ထိုးပွဲ လက်ပမ်းလုံးပွဲ စစ်ထိုးပွဲ စစ်သည်စစ်ဆေးပွဲ စစ်ဆင်ပွဲ စစ်အင်ကျင်းပွဲတို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဤသို့သော (သူတော်ကောင်း တရား၏) ဆူးငြောင့်ဖြစ်သော (ပွဲ) ကြည့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁၄။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ် တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် မေ့လျော့ကြောင်း ဖြစ်သော လောင်းကစားခြင်းကို ပြုလျက်နေကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ ရှစ်ကွက်ကျားကစားခြင်း ဆယ်ကွက်ကျား စကားခြင်း ကောင်းကင်ကျားကစားခြင်း ဖိုးလမင်းကျားကစားခြင်း ဇယ်တောက်ကစားခြင်း အန်ကစားခြင်း ကျည်းသားရိုက်ကစားခြင်း စုတ်ခတ်ရေးကစားခြင်း ဂေါ်လီကစားခြင်း ပီပီမှုတ်ကစားခြင်း ထွန်ယ်ဖြင့်ကစားခြင်း ကျွမ်းထိုးကစားခြင်း စကြာဖြင့်ကစားခြင်း ခြင်ခွက်ယ်ဖြင့်ကစားခြင်း ရထားယ်ဖြင့်ကစားခြင်း လေးယ်ဖြင့်ကစားခြင်း အက္ခရာဝှက်ကစားခြင်း စိတ်အကြံဖော်တမ်းကစားခြင်း ကျိုးယောင် ကန်းယောင်ပြု၍ ကစားခြင်းတို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဤသို့သော မေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော လောင်းကစားပြုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁၅။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် ဤသို့သော မြင့်သောနေရာ မြတ်သောနေရာကို (သုံးစွဲခြင်း) ပြုလျက်နေကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ မြင့်လွန်းသော နေရာ[၂] ပလ္လင်[၃] မွေးရှည်ကော်ဇောကြီး ဆန်းကြယ်သော သားမွေးအခင်း ဖြူသော သားမွေးအခင်း ပန်းပြောက်ခြယ် သားမွေးအခင်း လဲသွတ်အခင်း ရုပ်ပုံခြယ်သားမွေးအခင်း နှစ်ဖက်မွေးရှိအခင်း တဖက်မွေးရှိအခင်း ရွှေခြည်ထိုးအခင်း ပိုးခြည်အခင်း သားမွေးခင်းကြီး ဆင်ကုန်းနှီး မြင်းကုန်းနှီး ရထားခင်းနှီး သစ်နက်ရေအခင်း ဝံပိုင့်ရေအခင်းမြတ် (နီသော) မျက်နှာကြက်နှင့် အုံးနှီနှစ်ဖက်ရှိသော နေရာတို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဤသို့သော မြင့်သောနေရာ မြတ်သောနေရာမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁။ သဘင်ပွဲ ဟူသည်၊ ဇာတ် ရုပ်သေး အငြိမ့်စသည်ပင်တည်း။

၂။ နေရာ ဟူသည်၊ မြတ်စွာဘုရား လက်ရှစ်သစ် ပမာဏထက်လွန်သော အခြေရှိသော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်။

၃။ ပလ္လင် ဟူသည်၊ ခြေထောက်တို့၌ သားရဲရုပ်တပ်ထားသောနေရာ။

၁၆။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် ဤသို့သော လိမ်းခြယ်ခြင်း ဆင်ယင်ခြင်းကို ပြုလျက် နေကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ (နံ့သာဖြင့်) ပွတ်သပ်ခြင်း (ဆီဖြင့်) ဆုပ်နယ်ခြင်း (နံ့သာဖြင့်) ရေချိုးခြင်း (လက်ရုံးကြီးထွားရန်) ထုရိုက်ခြင်း မှန်ကြည့်ခြင်း မျက်စဉ်းဆေးခြယ်ခြင်း ပန်းပန်ခြင်း နံ့သာခြယ်ခြင်း နံ့သာပျောင်း လိမ်းခြင်း မျက်နှာကို ခြယ်ခြင်း မျက်နှာကို လိမ်းကျံခြင်း လက်ဝတ်တန်ဆာဆင်ခြင်း သျှောင်ထုံးခြင်း လက်ကိုင်တုတ်ဆောင်ခြင်း ကျည်တောက်လွယ်ခြင်း သန်လျက်ဆောင်ခြင်း (ဆန်းကြယ်သော) ထီးကိုဆောင်းခြင်း ဆန်းကြယ်သော ဘိနပ်ကိုစီးခြင်း သင်းကျစ်ဖွဲ့ခြင်း ပတ္တမြားဆံကျင်ထိုးခြင်း သားမြီးယပ်ဆောင်ခြင်း အမြိတ်ရှည် ဝတ်ဖြူတို့ကို ဝတ်ခြင်း တို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဤသို့သော လိမ်းခြယ်ခြင်း ဆင်ယင်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁၇။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် ဤသို့သော တိရစ္ဆာနကထာ ဗီလာစကားကို[၁] ပြောလျက်နေကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ မင်းနှင့်စပ်သောစကား ခိုးသူနှင့်စပ်သောစကား အမတ်ကြီးနှင့် စပ်သောစကား စစ်သည်နှင့်စပ်သောစကား ကြောက်ဖွယ်နှင့်စပ်သောစကား စစ်ထိုးခြင်းနှင့်စပ်သော စကား စားဖွယ်နှင့်စပ်သောစကား သောက်ဖွယ်နှင့်စပ်သောစကား အဝတ်နှင့်စပ်သောစကား အိပ်ရာနှင့်စပ်သောစကား ပန်းနှင့်စပ်သောစကား နံ့သာနှင့်စပ်သောစကား ဆွေမျိုးနှင့်စပ်သော စကား ယာဉ်နှင့်စပ်သောစကား ရွာနှင့်စပ်သောစကား နိဂုံးနှင့်စပ်သောစကား မြို့နှင့်စပ်သော စကား နယ်နှင့်စပ်သောစကား မိန်းမနှင့်စပ်သောစကား ယောကျ်ားနှင့်စပ်သောစကား သူရဲကောင်းနှင့်စပ်သောစကား လမ်း[၂] နှင့်စပ်သောစကား ရေခပ်ဆိပ်နှင့်စပ်သောစကား သေလွန်သူနှင့်စပ်သောစကား အထွေထွေနှင့်စပ်သောစကား လောက (အကြောင်း) နှင့်စပ်သောစကား သမုဒ္ဒရာ (အကြောင်း) နှင့်စပ်သောစကား ကြီးပွါးခြင်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်းနှင့်စပ်သောစကားတို့တည်း။ ရဟန်းဂေါတမသည် ဤသို့သော ဗီလာစကားကို ပြောခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁၈။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် ဤသို့သော အငြင်းစကားကို ပြောလျက်နေကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ သင်သည် ဤ ဓမ္မဝိနယ[၃] ကို မသိ၊ ငါသည် ဤ ဓမ္မဝိနယကို သိ၏၊ သင်သည် ဤ ဓမ္မဝိနယကို အသို့ သိနိုင်အံ့နည်း၊ သင်သည် မှားသော အကျင့်ရှိသူ ဖြစ်၏၊ ငါသည် မှန်သော အကျင့်ရှိသူ ဖြစ်၏၊ ငါ၏ စကားသည် စေ့စပ်၏၊ သင်၏ စကားသည် မစေ့စပ်၊ သင်သည် ရှေးဦး ဆိုသင့်သည်ကို နောက်မှ ဆို၏၊ နောက်မှ ဆိုသင့်သည်ကို ရှေးဦးဆို၏၊ သင်၏ ကြာမြင့်စွာ လေ့လာထားသော စကားသည် (သင့်ဆီသို့) ပြန်လှည့်၍ တည်လေပြီ၊ သင့်အယူ၌ ရှိသော အပြစ်ကို ငါ တင်ပြပြီ၊ သင် အရေးနိမ့်ပြီ၊ (ငါ တင်ပြသော) အပြစ်မှ လွတ်မြောက်ရန် ရှာကြံချေဦးလော့၊ အကယ်၍ စွမ်းနိုင်လျှင်လည်း (ယခုပင်) ဖြေရှင်းလော့၊ ဤသည်တို့တည်း။ ရဟန်းဂေါတမသည် ဤသို့သော အငြင်းစကား (ကို ပြောခြင်း) မှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁။ ဤ၌ ဗီလာစကားဟူသည်၊ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် စကားတို့တည်း။

၂။ လမ်း ဟူသည်၊ မြို့တွင်းရှိလမ်းကိုဆိုသည်။ ၃။ ဓမ္မဝိနယ ဟူသည၊ ဓမ္မ = တရား၊ ဝိနယ = အဆုံးအမ။

၁၉။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် တမန်အမှု အစေအပါးအမှု ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ပြုလျက် နေကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ မင်းတို့၏ အမတ်ကြီးတို့၏ မင်းမျိုးတို့၏ ပုဏ္ဏားတို့၏ သူကြွယ်တို့၏ လုလင်ပျိုတို့၏ 'ဤအရပ်မှ (ထိုအရပ်သို့) သွားလော့ ထိုအရပ်မှ (ဤအရပ်သို့) လာလော့ ဤသည်ကို (ဤအရပ်မှ) ဆောင်သွားလော့ ဤသည်ကို (ထိုအရပ်မှ) ဆောင်ခဲ့လော့' ဟူသော အမှုတို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဤသို့သော တမန်အမှု အစေအပါးအမှု ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၂၀။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် လာဘ် အလို့ငှါ အံ့ဖွယ်လည်း ဖြစ်စေကုန်၏၊ မြှောက်ပင့်၍လည်း ပြောကုန်၏၊ အရိပ်အခြည်လည်း ပြကုန်၏၊ အတင်းအကြပ်လည်း ပြုကုန်၏၊ လာဘ်ဖြင့် လာဘ်ကိုလည်း ရှာမှီးကုန်၏၊ ဤသည်တို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် ဤသို့သော လာဘ်အလို့ငှါ အံ့ဖွယ်ဖြစ်စေခြင်း မြှောက်ပင့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

မဇ္ဈိမသီလခဏ်း ပြီး၏။

မဟာသီလခဏ်း

၂၁။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သောတိရစ္ဆာနဗိဇ္ဇာ ဖြင့် အသက်မွေးကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ အင်္ဂကျမ်း နိမိတ်ကျမ်း ဥပ္ပါတကျမ်း [၂] အိပ်မက်ကျမ်း လက္ခဏာကျမ်း ကြွက်ကိုက်ကျမ်း မီးပူဇော်ခြင်း ယောက်မဖြင့် ပူဇော်ခြင်း ဖွဲ့ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း ဆန်ကွဲဖြင့် ပူဇော်ခြင်း ဆန်ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း ထောပတ်ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း ဆီဖြင့် ပူဇော်ခြင်း ခံတွင်းဖြင့် ပူဇော်ခြင်း သွေးဖြင့် ပူဇော်ခြင်း အင်္ဂဝိဇ္ဇာအတတ် မြေကြန်အတတ် မင်းမှုရေးရာအတတ် သင်္ချိုင်းကိုပြုပြင်တတ်သောအတတ် ဘုတ်တစ္ဆေအတတ် မြေအိမ်၌ သင်ယူရသောအတတ် မြွေအတတ် အဆိပ်အတတ် ကင်းမြီးကောက်အတတ် ကြွက်ခဲနာကုအတတ် ငှက်သံအတတ် ကျီးသံအတတ် အသက်ဟောအတတ် မြားလွှဲအတတ် သားမြည်သံအတတ် ဤသည်တို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မှားသောအသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော တိရစ္ဆာနဗိဇ္ဇာအတတ် (ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း) မှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကိုပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၂၂။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော တိရစ္ဆာနဗိဇ္ဇာအတတ် ဖြင့် အသက်မွေးကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ ကျောက်မျက်လက္ခဏာ အဝတ်အထည် လက္ခဏာ တုတ်တောင်ဝှေးလက္ခဏာ ဓားလက္ခဏာ သန်လျက်လက္ခဏာ မြားလက္ခဏာ လေးလက္ခဏာ

၁။ ဤတိရစ္ဆာနဗိဇ္ဇာအတတ်ဟူသည်၊ နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းအကျင့်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အတတ်တည်း။

၂။ ဥပ္ပါတကျမ်း ဟူသည်၊ မိုးကြိုးကျခြင်း စသည်၏အကျိုးအပြစ်ကို ဆိုသောကျမ်း။

(ကြွင်းသော) လက်နက်လက္ခဏာ မိန်းမလက္ခဏာ ယောကျ်ားလက္ခဏာ သတို့သားလက္ခဏာ သတို့သမီးလက္ခဏာ ကျွန်ယောကျ်ားလက္ခဏာ ကျွန်မိန်းမလက္ခဏာ ဆင်လက္ခဏာ မြင်းလက္ခဏာ ကျွဲလက္ခဏာ နွားလားလက္ခဏာ နွားလက္ခဏာ ဆိတ်လက္ခဏာ သိုးလက္ခဏာ ကြက်လက္ခဏာ ငုံးလက္ခဏာ ဖွတ်လက္ခဏာ အထွတ် 'ကဏ္ဏိကာ'[1] လက္ခဏာ လိပ်လက္ခဏာ သားကောင်လက္ခဏာ ဤသည်တို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော ဗီလာအတတ် (ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း) မှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၂၃။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော ဗီလာအတတ်ဖြင့် အသက်မွေးကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ မင်းတို့ (စစ်) ထွက်လတ္တံ့၊ မင်းတို့(စစ်)ပြန်လာလတ္တံ့၊ ပြည်တွင်းမင်းတို့ (စစ်) တက်လတ္တံ့၊ ပြည်ပမင်းတို့ (စစ်) ဆုတ်လတ္တံ့၊ ပြည်ပမင်းတို့ (စစ်) တက်လတ္တံ့၊ ပြည်တွင်းမင်းတို့ (စစ်) ဆုတ်လတ္တံ့၊ ပြည်တွင်းမင်းတို့ (စစ်) အောင်လတ္တံ့၊ ပြည်ပမင်းတို့ (စစ်) ရှုံးလတ္တံ့၊ ပြည်ပမင်းတို့ (စစ်) အောင်လတ္တံ့၊ ပြည်တွင်းမင်းတို့ (စစ်) ရှုံးလတ္တံ့၊ ဤသို့ ဤမင်း စစ် နိုင်လတ္တံ့၊ ဤမင်း စစ် ရှုံးလတ္တံ့ ဟူသော အတတ်တို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော ဗီလာအတတ် (ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း) မှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၂၄။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော ဗီလာအတတ်ဖြင့် အသက်မွေးကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ လကြတ်လတ္တံ့၊ နေကြတ်လတ္တံ့၊ နက္ခတ်ကြတ်လတ္တံ့၊ လနေတို့ လမ်းမှန်သွားလတ္တံ့၊ လနေတို့ လမ်းလွဲသွားလတ္တံ့၊ နက္ခတ်တို့ လမ်းမှန်သွားလတ္တံ့၊ နက္ခတ်တို့လမ်းလွဲသွားလတ္တံ့၊ ဥက္ကာကျလတ္တံ့၊ ကြိတ်ထွက်လတ္တံ့၊ လျှင်လှုပ်လတ္တံ့၊ မိုးထစ်ကြိုးလတ္တံ့၊ လနေနက္ခတ်တို့ တက်ခြင်း သက်ခြင်း မှေးမှိန်ခြင်း တောက်ပခြင်းဖြစ်လတ္တံ့၊ လကြတ်ခြင်းကြောင့် ဤသို့အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ နေကြတ်ခြင်းကြောင့် ဤသို့အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ နက္ခတ်ကြတ်ခြင်းကြောင့် ဤသို့ အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ လနေတို့ လမ်းမှန်သွားခြင်းကြောင့် ဤသို့ အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ လနေတို့ လမ်းလွဲသွားခြင်းကြောင့် ဤသို့ အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ နက္ခတ်တို့ လမ်းမှန်သွားခြင်းကြောင့် ဤသို့ အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ နက္ခတ်တို့ လမ်းလွဲသွားခြင်းကြောင့် ဤသို့ အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ ဥက္ကာကျခြင်းကြောင့် ဤသို့ အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ ကြိတ်ထွက်ခြင်းကြောင့် ဤသို့ အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ လျှင်လှုပ်ခြင်းကြောင့် ဤသို့ အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ မိုးထစ်ကြိုးခြင်းကြောင့် ဤသို့ အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ လနေနက္ခတ်တို့ တက်ခြင်း သက်ခြင်း မှေးမှိန်ခြင်း တောက်ပခြင်းကြောင့် ဤသို့ အကျိုးဖြစ်လတ္တံ့၊ ဤသည်တို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော ဗီလာအတတ် (ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း)မှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၁။ သုမင်္ဂလဝိလာသိနီ အဋ္ဌကထာ၌ "ကဒလိမိဂါ ဗဟူစေတ္ထ၊ ဗိဠာရာ သသ ကဏ္ဏိကာ" ဟူသောဂါထာ၌ ကဏ္ဏိကသဒ္ဒါသည် သမင်ဒရယ်ကိုဟော၏၊ ဝိဓုရဇာတ်၌ကား "ဗိဠာရာ သသ ကဏ္ဏကာ" ဟုရှိ၏၊ ကဏ္ဏကသဒ္ဒါသည် ကြံ့ကိုဟော၏၊ ဤသီလက္ခန္ဓဝဂ်အဋ္ဌကထာ၌ကား နားတန်ဆာဟူ၍ရင်း အထွတ်ဟူ၍ရင်း ဖွင့်ဆို၏။

၂၅။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော ဖီလာအတတ်ဖြင့် အသက်မွေးကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ မိုးကောင်းလတ္တံ့၊ မိုးခေါင်လတ္တံ့၊ ဝပြောလတ္တံ့၊ ခေါင်းပါးလတ္တံ့၊ ငြိမ်းချမ်းလတ္တံ့၊ ဘေးများလတ္တံ့၊ ရောဂါများလတ္တံ့၊ ရောဂါကင်းလတ္တံ့၊ လက်ချိုးရေခြင်းအတတ်၊ ဂဏန်းအတတ်၊ သင်္ချာအတတ်၊ ကဗျာအတတ်၊ လောကာယတကျမ်းအတတ်၊ ဤသည်တို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သောဖီလာအတတ်(ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း)မှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၂၆။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော ဖီလာအတတ်ဖြင့် အသက်မွေးကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ သတို့သမီးဆောင်ယူ၍ ထိမ်းမြားခြင်း သတို့သမီးပေး၍ထိမ်းမြားခြင်း စေ့စပ်ပေးခြင်း ကွာရှင်းပေးခြင်း ဥစ္စာသိမ်းဆည်းစေခြင်း ဥစ္စာဖြန့်ဖြူးစေခြင်း ကြက်သရေတိုးစေခြင်း ကြက်သရေယုတ်စေခြင်း ကိုယ်ဝန်မတည်မြဲသည်ကို တည်မြဲစေခြင်း၊ လျှာခိုင်စေခြင်း မေးခိုင်စေခြင်း လက်ဟန့်မန္တာန်စုတ်ခြင်း နားပင်းမန္တာန်စုတ်ခြင်း မှန်၌နတ်သွင်း၍မေးခြင်း သတို့သမီး၌နတ်သွင်း၍မေးခြင်း နတ်မေးခြင်း နေကိုလုပ်ကျွေးခြင်း ဗြဟ္မာကိုလုပ်ကျွေးခြင်း ခံတွင်းမှမီးတောက်စေခြင်း သိရီနတ်သမီးကိုပင့်ခေါ်ခြင်း၊ ဤသည်တို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော ဖီလာအတတ် (ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း) မှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

၂၇။ ထို့ပြင်လည်း အချို့သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ယုံကြည်၍ လှူသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ကြပြီးလျှင် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော ဖီလာအတတ်ဖြင့် အသက်မွေးကြ၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း၊ နတ်ကိုးခြင်း တောင်းဆုပြည့်၍နတ်ပူဇော်ခြင်း ဘုတ်တစ္ဆေအတတ်ကို လေ့ကျင့်ခြင်း မြေအိမ်၌နေ၍ သင်အပ်သောအတတ်ကို လေ့ကျင့်ခြင်း (ပဏ္ဍုက်ကို) ယောကျ်ားဖြစ်စေခြင်း (ယောကျ်ားကို) ပဏ္ဍုက်ဖြစ်စေခြင်း မြေကြန်အတတ်ကိုလေ့ကျင့်ခြင်း ဆောက်လုပ်မည့်မြေရာ၌ အစီအရင်ပြုခြင်း ခံတွင်းဆေးခြင်း ရေချိုးစေခြင်း မီးပူဇော်ခြင်း ပျို့အန်စေခြင်း ဝမ်းသက်စေခြင်း (သလိပ်စသည့်ဒေါသတို့ကို) အထက်သို့ လှန်စေခြင်း အောက်သို့လျှောစေခြင်း ဦးခေါင်းမှ (သွေးစသောဒေါသတို့ကို) ထွက်စေခြင်း နားဆီချက်ခြင်း မျက်စဉ်းဆီချက်ခြင်း နှာနှတ်ခြင်း (ထက်သော) မျက်စဉ်းဆေး ဖော်ခြင်း အေးသော မျက်စဉ်းဆေး ဖော်ခြင်း တိမ်သလာကို ဆေးကုခြင်း ခွဲစိတ်ကုသခြင်း သူငယ်နာဆေးကုခြင်း မူလဆေးတို့ကိုပေးခြင်း အနာဆေးတို့ကို (ကပ်ခြင်း) ခွါခြင်း၊ ဤသည်တို့တည်း၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မှားသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော ဤသို့သော ဖီလာအတတ် (ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း) မှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူ၏၊ ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ဤသို့သော်လည်း ပြောနိုင်ရာ၏။

ရဟန်းတို့ ပုထုဇဉ်သည် ဘုရား၏ ဂုဏ်ကို ပြောခဲ့လျှင် ပြောနိုင်ရာသည့် အနည်းငယ်မျှသာဖြစ်သော နိမ့်ကျသော သီလမျှ ဟူသည် ဤသည်ပင်တည်း။

မဟာသီလခဏ်း ပြီး၏။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပြခဏ်း

၂၈။ ရဟန်းတို့ (သီလမှ) တပါးသောလျှင် ဖြစ်ကုန်သော နက်နဲကုန်သော မြင်နိုင်ခဲကုန်သော သိနိုင်ခဲကုန်သော ငြိမ်သက်ကုန်သော မွန်မြတ်ကုန်သော ကြံစည်ခြင်းဖြင့် မရောက်နိုင်ကုန်သော သိမ်မွေ့ကုန်သော ပညာရှိတို့သာ သိနိုင်ကုန်သော တရား[၁]တို့သည် ရှိကုန်သေး၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ယင်း (တရား) တို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ ဟောတော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကို မှန်စွာ ပြောလိုကြလျှင် ယင်း (တရား) တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏။

ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင် (တရား) တို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ ဟောတော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင် (တရား) တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော မြင်နိုင်ခဲကုန်သော သိနိုင်ခဲကုန်သော ငြိမ်သက်ကုန်သော မွန်မြတ်ကုန်သော ကြံစည်ခြင်းဖြင့် မရောက်နိုင်ကုန်သော သိမ်မွေ့ကုန်သော ပညာရှိတို့သာ သိနိုင်ကုန်သော ထိုတရားတို့သည်ကား အဘယ်နည်း—

ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိ တဆယ့်ရှစ်မျိုး

၂၉။ ရဟန်းတို့ ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏၊ (ထိုသူတို့သည်) ရှေးအဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြစကား တို့ကို တဆယ့်ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏၊ ထို အသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သနည်း၊ ရှေးအဘို့ကို စွဲယူကုန်သနည်း၊ ရှေးအဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို တဆယ့်ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်သနည်း။

သဿတဒိဋ္ဌိ တည်မြဲအယူလေးမျိုး

၃၀။ ရဟန်းတို့ တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏၊ (ထိုသူတို့သည်) အတ္တကိုရင်း လောကကိုရင်း တည်မြဲ၏ ဟု လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ တည်မြဲအယူရှိကုန်သော ထို အသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ အတ္တကိုရင်း လောကကိုရင်း တည်မြဲ၏ ဟု လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်သနည်း။

သဿတဒိဋ္ဌိ ပဌမဝါဒ

၃၁။ ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်ရင်း ဗြာဟ္မဏသည်ရင်း ပြင်းစွာ အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မပြတ်စွာ အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကို စွဲ၍ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းခြင်းကို စွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် စင်ကြယ်လတ်သော် ဖြူစင်လတ်သော် ညစ်ကြေး မရှိလတ်သော်

၁။ ဤ၌ တရားဟူသည် ဂုဏ်ပင်တည်း။

ညစ်ညူးခြင်း ကင်းလတ်သော် များပြားသော ရှေး၌ နေဘူးသော[1] ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း—

တဘဝကိုင်း နှစ်ဘဝတို့ကိုင်း သုံးဘဝတို့ကိုင်း လေးဘဝတို့ကိုင်း ငါးဘဝတို့ကိုင်း ဆယ်ဘဝတို့ကိုင်း ဘဝနှစ်ဆယ်တို့ကိုင်း ဘဝသုံးဆယ်တို့ကိုင်း ဘဝလေးဆယ်တို့ကိုင်း ဘဝငါးဆယ်တို့ကိုင်း ဘဝတရာတို့ကိုင်း ဘဝတထောင်ကိုင်း ဘဝတသိန်းကိုင်း ဘဝရာပေါင်းများစွာတို့ကိုင်း ဘဝထောင်ပေါင်းများစွာတို့ကိုင်း ဘဝသိန်းပေါင်းများစွာတို့ကိုင်း၊ 'ထို (ဘဝ) ၌ (ငါ) သည် ဤသို့သော အမည်ရှိခဲ့၏၊ ဤသို့သော အနွယ်ရှိခဲ့၏၊ ဤသို့သော အဆင်းရှိခဲ့၏၊ ဤသို့သော အစာရှိခဲ့၏၊ ဤသို့သော ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏၊ ဤသို့သော အသက် အပိုင်းအခြား ရှိခဲ့၏၊ ထို (ငါ) သည် ထို (ဘဝ) မှ သေခဲ့၍ ထို (ဘဝ) ၌ ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏၊ ထို (ဘဝ) ၌လည်း ဤသို့သော အမည်ရှိခဲ့၏၊ ဤသို့သော အနွယ်ရှိခဲ့၏၊ ဤသို့သော အဆင်းရှိခဲ့၏၊ ဤသို့သော အစာရှိခဲ့၏၊ ဤသို့သော ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏၊ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြားရှိခဲ့၏၊ ထို (ငါ) သည် ထို (ဘဝ) မှ သေခဲ့၍ ဤ (ဘဝ) ၌ ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏' ဟု အခြင်းအရာနှင့်တကွ ညွှန်းပြဖွယ် (အမည်အနွယ်) နှင့်တကွ များပြားသော ရှေး၌ နေဘူးသော ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏။

ထိုသူသည် ဤသို့ဆို၏—

"အတ္တသည်၎င်း လောကသည်၎င်း မြဲ၏၊ မြဲ၏၊ တောင်ထွတ်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ခိုင်မြဲသော တံခါးတိုင်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ထို သတ္တဝါတို့သည်ပင်လျှင် (တဘဝမှ တဘဝသို့) ပြေးသွားကုန်၏၊ ကျင်လည်ကုန်၏၊ သေကုန်၏၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏၊ (အတ္တနှင့်လောကသည်) မြဲသော အရာတို့နှင့် တူစွာ အမြဲရှိနေသည်သာတည်း၊ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ငါသည် ပြင်းစွာ အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မြဲမြံစွာ အားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကို စွဲ၍ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းခြင်းကို စွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် များပြားသော ရှေး၌နေဘူးသော ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း—

တဘဝကိုင်း နှစ်ဘဝတို့ကိုင်း သုံးဘဝတို့ကိုင်း လေးဘဝတို့ကိုင်း ငါးဘဝတို့ကိုင်း ဆယ်ဘဝတို့ကိုင်း ဘဝနှစ်ဆယ်တို့ကိုင်း ဘဝသုံးဆယ်တို့ကိုင်း ဘဝလေးဆယ်တို့ကိုင်း ဘဝငါးဆယ်တို့ကိုင်း ဘဝတရာကိုင်း ဘဝတထောင်ကိုင်း ဘဝတသိန်းကိုင်း ဘဝရာပေါင်းများစွာတို့ကိုင်း ဘဝထောင်ပေါင်းများစွာတို့ကိုင်း ဘဝသိန်းပေါင်းများစွာတို့ကိုင်း၊ 'ထို (ဘဝ) ၌ (ငါ) သည် ဤသို့သော အမည်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အနွယ်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အဆင်းရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အစာရှိခဲ့၏ ဤသို့သော ချမ်းသာ ဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြားရှိခဲ့၏၊ ထို (ငါ) သည် ထို (ဘဝ) မှ သေခဲ့၍ ထို (ဘဝ) ၌ ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏၊ ထို (ဘဝ) ၌လည်း ဤသို့သော အမည်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အနွယ်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အဆင်းရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အစာရှိခဲ့၏ ဤသို့သော ချမ်းသာ ဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြား ရှိခဲ့၏၊ ထို (ငါ) သည် ထို (ဘဝ) မှ သေခဲ့၍ ဤ (ဘဝ) ၌ ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏' ဟု အခြင်းအရာနှင့်တကွ ညွှန်းပြဖွယ် (အမည်အနွယ်) နှင့် တကွ များပြားသော ရှေး၌ နေဘူးသော ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ငါသည် ဤ အကြောင်းကြောင့်—

၁။ ပုဗ္ဗေနိဝါသ (ပါဠိ) ပုဗ္ဗေ—ရှေး၌၊ နိဝါသ—နေဘူးသောဘဝ။

'အတ္တသည်၎င်း လောကသည်၎င်း မြဲ၏၊ မြုံ၏၊ တောင်ထွတ်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ခိုင်မြဲသော တံခါးတိုင်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ထို သတ္တဝါတို့သည်ပင်လျှင် (တဘဝမှ တဘဝသို့) ပြေးသွားကုန်၏၊ ကျင်လည်ကုန်၏၊ သေကုန်၏၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏၊ (အတ္တနှင့်လောကသည်) မြဲသော အရာတို့နှင့် တူစွာ အမြဲရှိနေသည်သာတည်း' ဟု သိ၏ ဟူ၍ ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား ပဌမ အကြောင်းတည်း၊ ယင်းကိုအကြောင်းပြု၍ ယင်းကိုစွဲမှီ၍ တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း တည်မြဲ၏ ဟု ပြကုန်၏။ (၁)

သဿတဒိဋ္ဌိ ဒုတိယဝါဒ

၃၂။ ဒုတိယဝါဒ၌ကား တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကိုစွဲမှီ၍ အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း တည်မြဲ၏ ဟု ပြကုန်သနည်း ။

ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မပြတ်မြဲစွာအားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကိုစွဲ၍ ကောင်းစွာနှလုံးသွင်းခြင်းကိုစွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ခြင်းကိုရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် များပြားသော ရှေး၌ နေဘူးသောဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း—

တခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်ကို၎င်း နှစ်ခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကို၎င်း သုံးခုသောပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကို၎င်း လေးခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကို၎င်း ငါးခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကို၎င်း ဆယ်ခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ် တို့ကို၎င်း၊ 'ထို (ဘဝ) ၌ (ငါ) သည် ဤသို့သော အမည်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သောအနွယ်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သောအဆင်းရှိခဲ့၏ ဤသို့သောအစာရှိခဲ့၏ ဤသို့သောချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြားရှိခဲ့၏၊ ထို(ငါ)သည် ထို(ဘဝ)မှ သေခဲ့၍ ထို (ဘဝ)၌ ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏ ထို(ဘဝ)၌လည်း ဤသို့သောအမည်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သောအနွယ်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သောအဆင်းရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အစာရှိခဲ့၏ ဤသို့သောချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏ ဤသို့သောအသက်အပိုင်းအခြားရှိခဲ့၏ ထို (ငါ) သည် ထို(ဘဝ) မှ သေခဲ့၍ ဤ (ဘဝ) ၌ ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏' ဟု အခြင်းအရာနှင့်တကွ ညွှန်ပြဖွယ် (အမည်အနွယ်) နှင့် တကွ များပြားသော ရှေး၌နေဘူးသော ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏။

ထိုသူသည် ဤသို့ဆို၏—

"အတ္တသည်၎င်း လောကသည်၎င်းမြဲ၏၊ မြုံ၏၊ တောင်ထွတ်ကဲ့သို့တည်၏၊ ခိုင်မြဲသောတံခါးတိုင်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည်ပင်လျှင် (တဘဝမှ တဘဝသို့) ပြေးသွားကုန်၏၊ ကျင်လည်ကုန်၏၊ သေကုန်၏၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏ (အတ္တနှင့် လောကသည်) မြဲသော အရာတို့နှင့်တူစွာ အမြဲ ရှိနေသည်သာတည်း၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်—

ငါသည် ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မပြတ်မြဲစွာအားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကိုစွဲ၍ ကောင်းစွာနှလုံးသွင်းခြင်းကိုစွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကိုရ၏ ယင်းသို့စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် များပြားသော ရှေး၌နေဘူးသော ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း—

တခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်ကိုငှင်း နှစ်ခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကိုငှင်း သုံးခုသော ပျက်ကပ် ဖြစ်ကပ်တို့ကိုငှင်း လေးခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကိုငှင်း ငါးခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကိုငှင်း ဆယ်ခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကိုငှင်း၊ 'ထို (ဘဝ) ၌ (ငါ)သည် ဤသို့သော အမည်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အနွယ်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အဆင်းရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အစာရှိခဲ့၏ ဤသို့သော ချမ်းသာ ဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြား ရှိခဲ့၏၊ ထို (ငါ)သည် ထို (ဘဝ)မှ သေခဲ့၍ ထို(ဘဝ)၌ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏၊ ထို (ဘဝ) ၌လည်း ဤသို့သော အမည်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အနွယ်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အဆင်းရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အစာ ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော ချမ်းသာ ဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့ရ၏ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြားရှိခဲ့၏၊ ထို(ငါ)သည် ထို(ဘဝ)မှသေခဲ့၍ ဤ(ဘဝ)၌ ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏' ဟုအခြင်း အရာနှင့်တကွ ညွှန်ပြဖွယ် (အမည်အနွယ်) နှင့်တကွ များပြားသော ရှေး၌နေဘူးသော ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ငါသည် ဤအကြောင်းကြောင့်—

'အတ္တသည်၎င်း လောကသည်၎င်း မြဲ၏၊ မြုံ၏၊ တောင်ထွတ်ကဲ့သို့တည်၏၊ ခိုင်မြဲသော တံခါးတိုင်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည်ပင်လျှင် (တဘဝမှ တဘဝသို့) ပြေးသွားကုန်၏၊ ကျင်လည်ကုန်၏၊ သေကုန်၏၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏၊ (အတ္တနှင့်လောကသည်) မြဲသော အရာတို့နှင့် တူစွာ အမြဲရှိနေသည်သာတည်း' ဟု သိ၏ ဟူ၍ ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား ဒုတိယ အကြောင်းတည်း၊ ယင်းကိုအကြောင်းပြု၍ ယင်းကိုစွဲမှီ၍ တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကိုငှင်း လောကကိုငှင်း တည်မြဲ၏ ဟု ပြကုန်၏။ (၂)

သဿတဒိဋ္ဌိ-တတိယဝါဒ

၃၃။ တတိယဝါဒ၌ကား တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကိုစွဲမှီ၍ အတ္တကိုငှင်း လောကကိုငှင်း တည်မြဲ၏ ဟု ပြကုန်သနည်း။

ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်း ကိုစွဲ၍ မြဲမြံစွာအားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကိုစွဲ၍ ကောင်း စွာနှလုံးသွင်းခြင်းကိုစွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကိုရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည် ကြည်လတ်သော် များပြားသော ရှေး၌နေဘူးသော ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း—

ဆယ်ခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကိုငှင်း နှစ်ဆယ်သော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကိုငှင်း သုံးဆယ် သော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကိုငှင်း လေးဆယ်သော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကိုငှင်း 'ထို(ဘဝ)၌ (ငါ)သည် ဤသို့သော အမည်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အနွယ်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သောအဆင်းရှိခဲ့၏ ဤသို့သောအစာရှိခဲ့ ၏ ဤသို့သော ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြား ရှိခဲ့၏၊ ထို (ငါ) သည် ထို(ဘဝ)မှ သေခဲ့၍ ထို(ဘဝ)၌ ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏၊ ထို (ဘဝ) ၌လည်း ဤသို့သော အမည်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အနွယ်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အဆင်းရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အစာရှိခဲ့၏ ဤသို့သော ချမ်းသာ ဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြား ရှိခဲ့၏၊ ထို (ငါ) သည် ထို (ဘဝ) မှ သေခဲ့၍

ဤ(ဘဝ)၌ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏’ ဟု အခြင်းအရာနှင့်တကွ ညွှန်ပြဖွယ် (အမည်အနွယ်) နှင့်တကွ များပြားသောရှေး၌ နေဘူးသောဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏။

ထိုသူသည် ဤသို့ဆို၏—

“အတ္တသည်၎င်း လောကသည်၎င်း မြဲ၏၊ မြုံ၏၊ တောင်ထွတ်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ခိုင်မြဲသော တံခါးတိုင်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ထိုသတ္တဝါ တို့သည်ပင်လျှင် (တဘဝမှ ဟဘဝသို့) ပြေးသွားကုန်၏၊ ကျင်လည်ကုန်၏၊ သေကုန်၏၊ ဖြစ်ပေါ် ကုန်၏၊ (အတ္တနှင့်လောကသည်) မြဲသော အရာတို့နှင့် တူစွာ အမြဲ ရှိနေသည်သာတည်း၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်—

ငါသည် ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မြဲမြံစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကို စွဲ၍ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းခြင်းကို စွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် များပြားသော ရှေး၌ နေဘူးသော ဘဝကိုအောက်မေ့နိုင်၏၊ ဤသည်တို့ကား အဘယ်နည်း—

ဆယ်ခုသော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကို၎င်း နှစ်ဆယ်သော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကို၎င်း သုံးဆယ်သော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကို၎င်း လေးဆယ်သော ပျက်ကပ်ဖြစ်ကပ်တို့ကို၎င်း ‘ထို(ဘဝ)၌ (ငါ)သည် ဤသို့သော အမည်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အနွယ် ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အဆင်း ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အစာ ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏ ဤသို့သောအသက်အပိုင်းအခြား ရှိခဲ့၏၊ထို(ငါ)သည် ထို(ဘဝ)မှသေခဲ့၍ ထို(ဘဝ)၌ ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏၊ ထို(ဘဝ)၌လည်း ဤသို့သော အမည် ရှိခဲ့၏ ဤသို့သော အနွယ်ရှိခဲ့၏ ဤသို့သောအဆင်းရှိခဲ့၏ ဤသို့သောအစာရှိခဲ့၏ ဤသို့သောချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြား ရှိခဲ့၏၊ ထို(ငါ)သည် ထို(ဘဝ)မှ သေခဲ့၍ ဤ (ဘဝ) ၌ ဖြစ်ပြန်ခဲ့၏’ ဟု အခြင်းအရာနှင့်တကွ ညွှန်ပြဖွယ် (အမည်အနွယ်) နှင့် တကွ များပြားသော ရှေး၌ နေဘူးသော ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ငါသည် ဤအကြောင်းကြောင့်—

‘အတ္တသည်၎င်း လောကသည်၎င်း မြဲ၏၊ မြုံ၏၊ တောင်ထွတ်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ခိုင်မြဲသော တံခါးတိုင်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည်ပင်လျှင် (တဘဝမှ တဘဝသို့) ပြေးသွားကုန်၏၊ ကျင်လည်ကုန်၏၊ သေကုန်၏၊ ဖြစ်ပေါ် ကုန်၏၊ (အတ္တနှင့်လောကသည်) မြဲသောအရာတို့နှင့် တူစွာ အမြဲရှိနေသည်သာတည်း’ ဟု သိ၏” ဟူ၍ ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား တတိယ အကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကို စွဲမှီ၍ တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်းတည်မြဲ၏ ဟု ပြကုန်၏။ (၃)

သဿတဒိဋ္ဌိ စတုတ္ထဝါဒ

၃၄။ စတုတ္ထဝါဒ၌ကား တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း တည်မြဲ၏ ဟု ပြကုန်သနည်း။

ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ကြံစည်လေ့ရှိ၏၊ စူးစမ်းလေ့ရှိ၏၊ ထိုသူသည် အမျိုးမျိုး ကြံစည်၍ စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ မိမိ၏ ထင်မြင်ချက်ကို ဤသို့ဆို၏—

"အတ္တသည်၎င်း လောကသည်၎င်း မြဲ၏၊ မြဲ၏၊ တောင်ထွတ်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ခိုင်မြဲသော တံခါးတိုင်ကဲ့သို့ တည်၏၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည်ပင်လျှင် (တဘဝမှ တဘဝသို့) ပြေးသွားကုန်၏၊ ကျင်လည်ကုန်၏၊ သေကုန်၏၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏၊ (အတ္တနှင့်လောကသည်) မြဲသော အရာတို့နှင့် တူစွာ အမြဲရှိနေသည်သာတည်း" ဟု ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား စတုတ္ထအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကို စွဲမှီ၍ တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း တည်မြဲ၏ ဟု ပြကုန်၏။ (၄)

၃၅။ ရဟန်းတို့ တည်မြဲအယူရှိကုန်သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း တည်မြဲ၏ ဟု လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ တည်မြဲအယူရှိကုန်သော သမဏဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း တည်မြဲ၏ ဟု ပြကြလျှင် ဤလေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သော်၎င်း ဤ (လေးမျိုး) တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဖြင့်သော်၎င်း ပြကုန်၏၊ ဤ (လေးမျိုး) တို့မှ တပါးသော အကြောင်းမရှိ။

၃၆။ ရဟန်းတို့ ဤအယူတို့သည် "ဤသို့ စွဲယူထားလျှင် ဤသို့ မှားယွင်းစွာသုံးသပ်ထားလျှင် ဤသို့ လားရာရှိကုန်၏၊ ဤသို့ တမလွန်ရှိကုန်၏" ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ထို(လေးမျိုးသောအယူ) ကို သိတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထို (လေးမျိုးသောအယူ) ကိုလည်း သိတော်မူ၏၊ ထို့ထက် အထူးသဖြင့် လွန်မြတ်သော တရားကိုလည်း သိတော်မူ၏၊ ထို (အထူးသဖြင့် လွန်မြတ်သောတရား) ကို သိတော်မူသော်လည်း မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်၊ မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်သောကြောင့် ထို (မြတ်စွာဘုရား) သည် ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို သိတော်မူ၏။

ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဒနာတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းကို၎င်း ချုပ်ကြောင်းကို၎င်း သာယာဖွယ်ကို၎င်း အပြစ်ကို၎င်း (ဝေဒနာတို့မှ) ထွက်မြောက်ရာကို၎င်း ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိတော်မူသဖြင့် (တစုံတရာ)မစွဲလမ်းမူ၍ လွတ်မြောက်တော်မူ၏။

၃၇။ ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင် (တရား)တို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ ဟောတော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင် (တရား) တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော မြင်နိုင်ခဲကုန်သော သိနိုင်ခဲကုန်သော ငြိမ်သက်ကုန်သော မွန်မြတ်ကုန်သော ကြံစည်ခြင်းဖြင့် မရောက်နိုင်ကုန်သော သိမ်မွေ့ကုန်သော ပညာရှိတို့သာ သိနိုင်ကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

ပဌမဘာဏဝါရ ပြီး၏။

ကေဝဋ္ဋသုတ်ဒိဋ္ဌိ

အချို့တည်မြဲအယူလေးမျိုး

၃၈။ ရဟန်းတို့ အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် ရှိကုန်၏၊ (ထိုသူတို့သည်) အတ္တကိုငင်း လောကကိုငင်း အချို့တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော ထို အသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ အတ္တကိုငင်း လောက ကိုငင်း အချို့တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်သနည်း။

ကေဝဋ္ဋသုတ်ဒိဋ္ဌိ ပဌမဝါဒ

၃၉။ ရဟန်းတို့ ရှည်သော ကာလလွန်သော် တရံတခါ၌ ဤလောကသည် ပျက်၏၊ ထိုအခါသည် ရှိသည်သာတည်း၊ လောကပျက်လတ်သော် သတ္တဝါတို့သည် များသောအားဖြင့် အာဘဿရ [၁] ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုသူတို့သည် ထိုဘုံ၌ စျာန်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏၊ နှစ်သိမ့်ခြင်း (ပီတိ) လျှင် အစာရှိ ကုန်၏၊ မိမိတို့ကိုယ်ရောင်ဖြင့် လင်းလျက်ရှိကုန်၏၊ ကောင်းကင်၌ ကျက်စားကုန်၏၊ တင့်တယ်သော နေရာရှိကုန်၏၊ ကြာရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ကုန်၏။

၄၀။ ရဟန်းတို့ ရှည်သော ကာလလွန်သော် တရံတခါ၌ ဤလောကသည် ဖြစ်၏၊ ထိုအခါသည် ရှိသည်သာတည်း၊ လောကဖြစ်လတ်သော် (သတ္တဝါမှ) ဆိတ်သော ဗြဟ္မာ့ဗိမာန်သည် ထင်ရှား ဖြစ် ပေါ်၏၊ ထိုအခါ တဦးတယောက်သော သတ္တဝါသည် အသက်ကုန်သောကြောင့်ဖြစ်စေ ကောင်းမှုကံ ကုန်သောကြောင့်ဖြစ်စေ အာဘဿရဘုံမှ သေခဲ့၍ (သတ္တဝါမှ) ဆိတ်သော ဗြဟ္မာ့ဗိမာန်၌ ဖြစ်ပေါ် ၏၊ ထိုသူသည် ထိုဘုံ၌ စျာန်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်၏၊ နှစ်သိမ့်ခြင်း(ပီတိ) လျှင် အစာရှိ၏၊ မိမိကိုယ်ရောင် ဖြင့် လင်းလျက်ရှိ၏၊ ကောင်းကင်၌ ကျက်စား၏၊ တင့်တယ်သော နေရာရှိ၏၊ ကြာရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံးတည်၏။

၄၁။ ထိုဘုံ၌ ထိုသူသည် တယောက်ထည်းထည်း ကာလရှည်စွာ နေရသောကြောင့် မမွေ့လျော် သည်ဖြစ်၍ "တပါးသော သတ္တဝါတို့လည်း ဤဘုံသို့ရောက်လာဘိမူ ကောင်းလေစွ" ဟု တောင့်တ၏။ ထိုအခါ တပါးသောသတ္တဝါတို့လည်း အသက်ကုန်သောကြောင့်ဖြစ်စေ ကောင်းမှုကံကုန်သောကြောင့် ဖြစ်စေ အာဘဿရဘုံမှ သေခဲ့ကုန်၍ ထိုသတ္တဝါ၏ အဖော်အဖြစ်ဖြင့် ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏၊ ထိုသူတို့သည်လည်း ထိုဘုံ၌ စျာန်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏၊ နှစ်သိမ့်ခြင်း (ပီတိ) လျှင် အစာရှိကုန်၏၊ မိမိတို့ ကိုယ်ရောင်ဖြင့် လင်းလျက်ရှိကုန်၏၊ ကောင်းကင်၌ ကျက်စားကုန်၏၊ တင့်တယ်သော နေရာ ရှိကုန်၏၊ ကြာရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ကုန်၏။

၄၂။ ရဟန်းတို့ ထိုသတ္တဝါတို့တွင် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်နှင့်သော သတ္တဝါအား ဤသို့ အကြံ ဖြစ်၏—

"ငါသည် ဗြဟ္မာဖြစ်၏၊ မဟာဗြဟ္မာဖြစ်၏၊ လွှမ်းမိုးနိုင်သူ ဖြစ်၏၊ မည်သူကမျှ မလွှမ်းမိုးနိုင် သူဖြစ်၏၊ စင်စစ် (အလုံးစုံကို) မြင်သူဖြစ်၏၊ အလိုအတိုင်းဖြစ်စေနိုင်သူဖြစ်၏၊ အစိုးရသူဖြစ်၏၊

၁။ ဒုတိယစျာန်သုံးဘုံတွင် တတိယဘုံ၊ အရောင်အဝါထွက်သော ဗြဟ္မာတို့၏နေရာ။

ပြုသူဖြစ်၏၊ ဖန်ဆင်းသူဖြစ်၏၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏၊ စီမံသူဖြစ်၏၊ (ဈာန်၌)လေ့လာပြီးသူဖြစ်၏၊ ဖြစ်ပြီးဖြစ်ဆဲ သတ္တဝါတို့၏ အဖဖြစ်၏၊ ဤသတ္တဝါတို့ကို ငါ ဖန်ဆင်းထား၏၊ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော်—

'တပါးသောသတ္တဝါတို့သည်လည်း ဤဘုံသို့ ရောက်လာဘိမူ ကောင်းလေစွ' ဟု ငါ့အား ရှေး၌အကြံဖြစ်ခဲ့၏၊ ငါ့အားဤသို့တောင်းတခြင်းလည်းဖြစ်၏၊ ဤသတ္တဝါတို့သည်လည်း ဤ (ဗြဟ္မာ့) ဘုံသို့ ရောက်လာကုန်၏" ဟု အကြံဖြစ်၏။

နောက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော သတ္တဝါတို့အားလည်း ဤသို့ အကြံဖြစ်၏—

"ဤအသျှင်သည် ဗြဟ္မာဖြစ်၏၊ မဟာဗြဟ္မာဖြစ်၏၊ လွှမ်းမိုးနိုင်သူ ဖြစ်၏၊ မည်သူကမျှ မလွှမ်းမိုးနိုင်သူဖြစ်၏၊ စင်စစ် (အလုံးစုံကို)မြင်သူဖြစ်၏၊ အလိုအတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သူ ဖြစ်၏၊ အစိုးရသူ ဖြစ်၏၊ ပြုသူဖြစ်၏၊ ဖန်းဆင်းသူဖြစ်၏၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏၊ စီမံသူ ဖြစ်၏၊ (ဈာန်၌) လေ့လာပြီးသူ ဖြစ်၏၊ ဖြစ်ပြီးဖြစ်ဆဲ သတ္တဝါ တို့၏ အဖဖြစ်၏၊ ငါတို့ကို ဤအရှင်ဗြဟ္မာဖန်ဆင်း ထား၏၊ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော်—

ဤဘုံ၌ ဤဗြဟ္မာကြီးရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်နေနှင့်သည်ကို ငါတို့ မြင်ရကုန်၏၊ ငါတို့သည်ကား နောက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏" ဟု အကြံဖြစ်၏။

၄၃။ ရဟန်းတို့ ထိုသတ္တဝါတို့တွင် ရှေးဦးစွာဖြစ်ပေါ်နှင့်သော သတ္တဝါသည် အသက်လည်း သာလွန်၍ရှည်၏၊ အဆင်းလည်း သာလွန်၍လှ၏၊ တန်ခိုးလည်း သာလွန်၍ကြီး၏၊ နောက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်ကား (ရှေးဦးစွာဖြစ်ပေါ်နှင့်သော သတ္တဝါနှင့် နှိုင်းစာလျှင်) အသက် လည်း တိုကုန်၏၊ အဆင်းလည်း မလှကုန်၊ တန်ခိုးလည်း နည်းကုန်၏။

၄၄။ ရဟန်းတို့ ဤသို့သော အကြောင်းသည် ရှိသေး၏၊ တဦးတယောက်သော သတ္တဝါသည် ထို(ဗြဟ္မာ့)ဘုံမှ စုတေခဲ့၍ ဤ (လူ့ဘုံ) သို့ ရောက်လာသော် လူ့ဘောင်မှ ရသေ့ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ပြီးလျှင် ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မပြတ်မြဲစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကိုစွဲ၍ ကောင်းစွာနှလုံးသွင်းခြင်းကို စွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသောစိတ်တည်ကြည် ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် ရှေး၌နေဘူးသော ထို(ဗြဟ္မာ့)ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ထို့ထက်လွန်၍ မအောက်မေ့နိုင်၊ ထိုသူသည် ဤသို့ ဆို၏—

"အကြင်အသျှင်သည် ဗြဟ္မာဖြစ်၏၊ မဟာဗြဟ္မာဖြစ်၏၊ လွှမ်းမိုးနိုင်သူဖြစ်၏၊ မည်သူကမျှ မလွှမ်းမိုးနိုင်သူဖြစ်၏၊ စင်စစ် (အလုံးစုံကို) မြင်သူဖြစ်၏၊ အလိုအတိုင်းဖြစ်စေနိုင်သူဖြစ်၏၊ အစိုးရသူဖြစ်၏၊ ပြုသူဖြစ်၏၊ ဖန်းဆင်းသူဖြစ်၏၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏၊ စီမံသူဖြစ်၏၊ (ဈာန်၌) လေ့လာပြီးသူဖြစ်၏၊ ဖြစ်ပြီးဖြစ်ဆဲ သတ္တဝါတို့၏ အဖဖြစ်၏၊ ငါတို့ကို ယင်းအသျှင်ဗြဟ္မာ ဖန် ဆင်းထား၏၊ ထို (ဗြဟ္မာ) သည် (ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိ၍) မြဲ၏၊ (သေခြင်းမရှိ၍) ခိုင်မြဲ၏၊ (ထာဝစဉ်ရှိနေ၍) တည်မြဲ၏၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောမရှိ၊ (ထို့ကြောင့်) မြဲသောအရာတို့နှင့် တူစွာ တည်မြဲတိုင်းပင် တည်လတ္တံ့၊ ထိုအသျှင် ဗြဟ္မာ ဖန်ဆင်းထားသော ငါတို့သည်ကား (ဖြစ်ပေါ်ခြင်းရှိ၍) မမြဲကုန်၊ (သေခြင်းရှိ၍)မခိုင်မြဲကုန်၊ အသက်တိုကုန်၏၊ သေခြင်းသဘော ရှိကုန်၏၊ (ထို့ကြောင့်) ဤ (လူ့) ဘုံသို့ ရောက်လာကုန်၏" ဟု ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား ပဌမအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကိုအကြောင်းပြု၍ ယင်းကိုစွဲမှီ၍ အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကိုငှင်း လောက ကိုငှင်း အချို့တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု ပြကုန်၏။ (၁-၅)

ကေစ္စသဿတဒိဋ္ဌိ ဒုတိယဝါဒ

၄၅။ ဒုတိယဝါဒ၌ကား အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကိုစွဲမှီ၍ အတ္တကိုငှင်း လောကကိုငှင်း အချို့ တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု ပြကုန်သနည်း—

ရဟန်းတို့ ခိဍ္ဍာပဒေါသိက[၁] မည်သောနတ်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ ထိုနတ်တို့သည် အလွန်ကြာမြင့်စွာ ကျီစယ်ပျော်ပါးလျက်နေကုန်၍ (စားသောက်ရန်) သတိမေ့သောကြောင့် ထိုနတ်ဘဝမှ စုတေကုန်၏။

၄၆။ ရဟန်းတို့ ဤသို့သောအကြောင်းသည် ရှိသေး၏၊ တဦးတယောက်သော သတ္တဝါသည် ထို (နတ်)ဘုံမှ စုတေခဲ့၍ ဤ(လူ့) ဘုံသို့ ရောက်လာသော် လူ့ဘောင်မှ ရသေ့ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ပြီး လျှင် ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မြဲမြံစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကို စွဲ၍ ကောင်းစွာနှလုံးသွင်းခြင်းကို စွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည် ခြင်းကိုရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် ရှေး၌နေဘူးသော ထို (နတ်) ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ထို့ထက်လွန်၍ မအောက်မေ့နိုင်၊ ထိုသူသည် ဤသို့ ဆို၏—

"အကြင် အသျှင်နတ်တို့သည် ခိဍ္ဍာပဒေါသိက မဟုတ်ကုန်၊ ထိုနတ်တို့သည် အလွန်ကြာ မြင့်စွာ ကျီစယ်ပျော်ပါးလျက် မနေကုန်၍ (စားသောက်ရန်) သတိမမေ့သောကြောင့် ထိုနတ် ဘဝမှ မစုတေကုန်၊ (ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိ၍) မြဲကုန်၏၊ (သေခြင်းမရှိ၍) ခိုင်မြဲကုန်၏၊ (ထာဝစဉ် ရှိနေ၍) တည်မြဲကုန်၏၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောမရှိကုန်၊ (ထို့ကြောင့်) မြဲသောအရာတို့နှင့် တူစွာ တည်မြဲတိုင်းပင် တည်ကုန်လတ္တံ့၊ ခိဍ္ဍာပဒေါသိကဖြစ်သော ငါတို့သည်ကား အလွန်ကြာမြင့်စွာ ကျီစယ်ပျော်ပါးလျက်နေကုန်၍ (စားသောက်ရန်) သတိမေ့သောကြောင့် ထို (နတ်) ဘဝမှ စုတေခဲ့ကုန်၏၊ (ဖြစ်ပေါ်ခြင်းရှိ၍) မမြဲကုန်၊ (သေခြင်းရှိ၍) မခိုင်မြဲကုန်၊ အသက်တိုကုန်၏၊ သေခြင်းသဘောရှိကုန်၏။ (ထို့ကြောင့်) ဤ (လူ့) ဘုံသို့ရောက်လာကုန်၏" ဟု ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား ဒုတိယ အကြောင်းတည်း၊ ယင်းကိုအကြောင်းပြု၍ ယင်းကိုစွဲမှီ၍ အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အချို့သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကိုငှင်း လောကကို ငှင်း အချို့တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု ပြကုန်၏။ (၂-၆)

ကေစ္စသဿတဒိဋ္ဌိ တတိယဝါဒ

၄၇။ တတိယဝါဒ၌ကား အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကိုအကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ အတ္တကိုငှင်း လောကကိုငှင်း အချို့ တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု ပြကုန်သနည်း—

၁။ ခိဍ္ဍာပဒေါသိက(ပါဠိ)ခိဍ္ဍာ=ပျော်ပါးခြင်းကြောင့်+ပဒေါသိက=ပျက်စီးသောနတ်။

ရဟန်းတို့ မနောပဒေါသိက[၁] မည်သောနတ်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ထိုနတ်တို့သည် အလွန်ကြာမြင့်စွာ အချင်းချင်း တစိန်းစိန်းကြည့်ကုန်သဖြင့် အချင်းချင်း ဒေါသစိတ်ဖြစ်ကုန်၍ ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းသော ကြောင့် ထိုနတ်ဘဝမှ စုတေကုန်၏။

၄၇။ ရဟန်းတို့ ဤသို့သောအကြောင်းသည် ရှိသေး၏၊ တဦးတယောက်သော သတ္တဝါသည် ထို(နတ်)ဘုံမှစုတေ၍ ဤ(လူ)ဘုံသို့ ရောက်လာသော် လူ့ဘောင်မှ ရသေ့ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ပြီး လျှင် ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မြဲမြံစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကို စွဲ၍ ကောင်းစွာနှလုံးသွင်းခြင်းကို စွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်း ကို ရ၏၊ ယင်းသို့စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် ရှေး၌နေဘူးသော ထို (နတ်) ဘဝကို အောက်မေ့ နိုင်၏၊ ထို့ထက်လွန်၍ မအောက်မေ့နိုင်၊ ထိုသူသည် ဤသို့ ဆို၏—

"အကြင် အသျှင် နတ်တို့သည် မနောပဒေါသိက မဟုတ်ကုန်၊ ထိုနတ်တို့သည် အလွန် ကြာမြင့်စွာ အချင်းချင်း တစိန်းစိန်း မကြည့်ကုန်သဖြင့် အချင်းချင်း ဒေါသစိတ် မဖြစ်ကုန်၍ ကိုယ်စိတ် မပင်ပန်းကုန်သောကြောင့် ထို (နတ်) ဘဝမှ မစုတေကုန်၊ (ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မရှိ၍) မြဲကုန်၏၊ (သေခြင်း မရှိ၍) ခိုင်မြဲကုန်၏၊ (ထာဝစဉ် ရှိနေ၍) တည်မြဲကုန်၏၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘော မရှိကုန်၊ (ထို့ကြောင့်) မြဲသောအရာတို့နှင့်တူစွာ တည်မြဲတိုင်းပင် တည်ကုန်လတ္တံ့၊ မနောပဒေါသိကဖြစ်သော ငါတို့ကား အလွန်ကြာမြင့်စွာ အချင်းချင်း တစိန်းစိန်း ကြည့်ကုန် သဖြင့် အချင်းချင်း ဒေါသစိတ် ဖြစ်ကုန်၍ ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းသောကြောင့် ထို (နတ်) ဘဝမှ စုတေခဲ့ကုန်၏၊ (ဖြစ်ပေါ်ခြင်းရှိ၍) မမြဲကုန်၊ (သေခြင်းရှိ၍) မခိုင်မြဲကုန်၊ အသက်တိုကုန်၏၊ သေခြင်း သဘောရှိကုန်၏၊ (ထို့ကြောင့်) ဤလူ့ဘုံသို့ ရောက်လာကုန်၏" ဟု ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား တတိယ အကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကို စွဲမှီ၍ အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကိုရင်း လောကကိုရင်း အချို့တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု ပြကုန်၏။ (၁-၇)

ဧကစ္စသဿတဒိဋ္ဌိ စတုတ္ထဝါဒ

၄၈။ စတုတ္ထဝါဒ၌ကား အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ အတ္တကိုရင်း လောကကိုရင်း အချို့တည်မြဲ၏၊ အချို့မတည်မြဲ ဟု ပြကုန်သနည်း—

ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်ရင်း ဗြာဟ္မဏသည်ရင်း ကြံစည်လေ့ရှိ၏၊ စူးစမ်းလေ့ရှိ၏၊ ထိုသူသည် အမျိုးမျိုး ကြံစည်၍ စူးစမ်း ခြင်ဆင်၍ မိမိ၏ ထင်မြင်ချက်ကို ဤသို့ ဆို၏—

"မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် ဟု ဆိုအပ်သော ဤ (ရုပ်) အတ္တသည် (ဖြစ်ခြင်းရှိ၍) မမြဲ၊ (ပျက်ခြင်းရှိ၍) မခိုင်မြဲ၊ (ထာဝစဉ် ရှိမနေ၍) မတည်မြဲ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောရှိ၏၊ စိတ်မနော ဝိညာဉ် ဟု ဆိုအပ်သော ဤ (နာမ်) အတ္တသည် (ဖြစ်ခြင်းမရှိ၍) မြဲ၏၊ (သေခြင်း မရှိ၍) ခိုင်မြဲ၏၊ (ထာဝစဉ် ရှိနေ၍) တည်မြဲ၏၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောမရှိ၊ မြဲသော အရာ တို့နှင့် တူစွာ တည်မြဲတိုင်းပင် တည်လတ္တံ့" ဟု ဆို၏။

၁။ မနော = ဒေါသစိတ်ကြောင့် + ပဒေါသိက = ပျက်စီးသောနတ်။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား စတုတ္ထအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကို စွဲမှီ၍ အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကိုင်ငြင်း လောကကိုငြင်း အချို့တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု ပြကုန်၏။ (၄-၈)

၅၀။ ရဟန်းတို့ အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကိုင်ငြင်း လောကကိုငြင်း အချို့တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု ဤလေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် အတ္တကိုင်ငြင်း လောကကိုငြင်း အချို့တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု ပြကြလျှင် ဤလေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သော်ငြင်း ဤ (လေးမျိုး) တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဖြင့်သော်ငြင်း ပြကုန်၏၊ ဤ (လေးမျိုး) တို့မှ တပါးသော အကြောင်းမရှိ။

၅၁။ ရဟန်းတို့ "ဤအယူတို့သည် ဤသို့ စွဲယူထားလျှင် ဤသို့ မှားယွင်းစွာသုံးသပ်ထားလျှင် ဤအယူတို့သည် ဤသို့ လားရာရှိကုန်၏၊ ဤသို့ တမလွန် ရှိကုန်၏" ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ထို (လေးမျိုးသော အယူ) ကို သိတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထို (လေးမျိုးသောအယူ) ကိုလည်း သိတော်မူ၏၊ ထို့ထက် အထူးသဖြင့် လွန်မြတ်သော တရားကိုလည်း သိတော်မူ၏၊ ထို (အထူးသဖြင့် လွန်မြတ်သော တရား)ကို သိတော်မူသော်လည်း မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်၊ မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်သောကြောင့် ထို (မြတ်စွာဘုရား) သည် ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို သိတော်မူ၏။

ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဒနာတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုငြင်း ချုပ်ကြောင်းကိုငြင်း သာယာဖွယ်ကိုငြင်း အပြစ်ကိုငြင်း ဝေဒနာတို့မှ ထွက်မြောက်ရာ ကိုငြင်း ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိတော်မူသဖြင့် (တစုံတရာ) မစွဲလမ်းမူ၍ လွတ်မြောက်တော်မူ၏။

၅၂။ ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်တရားတို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ ဟောတော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင်တရားတို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော မြင်နိုင်ခဲကုန်သော သိနိုင်ခဲကုန်သော ငြိမ်သက်ကုန်သော မွန်မြတ်ကုန်သော ကြံစည်ခြင်းဖြင့် မရောက်နိုင်ကုန်သော သိမ်မွေ့ကုန်သော ပညာရှိတို့သာ သိနိုင်ကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

အန္တာနန္တိဒိဋ္ဌိ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိအယူလေးမျိုး

၅၃။ ရဟန်းတို့ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏၊ (ထိုသူတို့သည်) လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော ထိုအသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်သနည်း—

အန္တာနန္တဒိဋ္ဌိ ပဌမဝါဒ

၅၄။ ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မြဲမြံစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကို စွဲ၍ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းခြင်းကိုစွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် လောက၌ အဆုံးရှိ၏ ဟု ထင်မှတ်လျက်နေ၏၊ ထိုသူသည် ဤသို့ ဆို၏—

"ဤလောကသည် အဆုံးရှိ၏၊ ပတ်၍သွားနိုင်သော ခရီးရှိ၏၊ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ငါသည် ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မြဲမြံစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကို စွဲ၍ ကောင်းစွာနှလုံးသွင်းခြင်းကို စွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် လောက၌ အဆုံးရှိ၏ ဟု ထင်မှတ်လျက် နေ၏၊ ဤအကြောင်းကြောင့် ဤလောကသည် အဆုံးရှိ၏၊ ပတ်၍သွားနိုင်သော ခရီးရှိ၏ ဟု ငါသိ၏" ဟူ၍ ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား ပဌမအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကိုအကြောင်းပြု၍ ယင်းကိုစွဲမှီ၍ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို ပြကုန်၏။ (၁-၉)

အန္တာနန္တဒိဋ္ဌိ ဒုတိယဝါဒ

၅၅။ ဒုတိယဝါဒ၌ကား အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကိုစွဲမှီ၍ လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို ပြကုန်သနည်း—

ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ပြင်းစွာ အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မြဲမြံစွာ အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကိုစွဲ၍ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းခြင်းကို စွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် လောက၌ အဆုံးမရှိ ဟု ထင်မှတ်လျက်နေ၏။ ထိုသူသည် ဤသို့ ဆို၏—

"ဤလောကသည် အဆုံးမရှိ၊ အပိုင်းအခြားမရှိ၊ 'ဤလောကသည် အဆုံးရှိ၏၊ ပတ်၍ သွားနိုင်သော ခရီးရှိ၏' ဟု ဆိုကြသော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ စကားသည် မှား၏။ ဤ လောကသည် အဆုံးမရှိ အပိုင်းအခြားမရှိ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်—

ငါသည် ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မြဲမြံစွာအားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ် ခြင်းကိုစွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကိုစွဲ၍ ကောင်းစွာနှလုံးသွင်းခြင်းကိုစွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်တည်ကြည်လတ်သော် လောက၌ အဆုံးမရှိ ဟု ထင်မှတ်လျက်နေ၏၊ ဤအကြောင်းကြောင့် ဤလောကသည် အဆုံးမရှိ အပိုင်းအခြားမ ဟု ငါသိ၏" ဟူ၍ ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား ဒုတိယအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကိုစွဲမှီ၍ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏဗြာဟ္မဏ တို့သည် လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို ပြကုန်၏။ (၂-၁၀)

အန္တာနန္တိဒိဋ္ဌိ တတိယဝါဒ

၅၆။ တတိယဝါဒ၌ကား အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကိုအကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကိုစွဲမှီ၍ လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို ပြကုန်သနည်း—

ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သောသမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ပြင်းထန်စွာအားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မပြတ်စွာအားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကိုစွဲ၍ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းခြင်းကို စွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် လောက၌ အထက်နှင့်အောက် အဆုံးရှိ၏၊ ဖီလာ[၁] ကား အဆုံးမရှိ ဟု ထင်မြင်လျက်နေ၏။ ထိုသူသည် ဤသို့ ဆို၏—

"ဤလောကသည် အဆုံးလည်းရှိ၏၊ အဆုံးလည်းမရှိ၊ 'ဤလောကသည် အဆုံးရှိ၏၊ ပတ်၍ သွားနိုင်သောခရီးရှိ၏' ဟု ဆိုကြသော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ စကားသည် မှား၏။ 'ဤလောကသည် အဆုံးမရှိ အပိုင်းအခြားမရှိ' ဟု ဆိုကြသော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ စကားသည်လည်း မှား၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်—

ငါသည် ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မပြတ်စွာအားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကိုစွဲ၍ ကောင်းစွာနှလုံးသွင်းခြင်းကိုစွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်သည် တည်ကြည်လတ်သော် လောက၌ အထက်နှင့် အောက်အဆုံးရှိ၏၊ ဖီလာကား အဆုံးမရှိ ဟု ထင်မှတ်လျက်နေ၏၊ ဤအကြောင်းကြောင့် ဤလောကသည် အဆုံးလည်းရှိ၏ အဆုံးလည်းမရှိ ဟု ငါ သိ၏" ဟူ၍ ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား တတိယအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကိုစွဲမှီ၍ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို ပြကုန်၏။ (၃-၁၁)

အန္တာနန္တိဒိဋ္ဌိ စတုတ္ထဝါဒ

၅၇။ စတုတ္ထဝါဒ၌ကား အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကိုအကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကိုစွဲမှီ၍ လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို ပြကုန်သနည်း—

ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ကြံစည်လေ့ရှိ၏၊ စူးစမ်းလေ့ရှိ၏၊ ထိုသူသည် အမျိုးမျိုးကြံစည်၍ စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ မိမိ၏ ထင်မြင်ချက်ကို ဤသို့ ဆို၏—

"ဤလောကသည် အဆုံးရှိလည်းမဟုတ်၊ အဆုံးမရှိလည်းမဟုတ်၊ 'ဤလောကသည် အဆုံးရှိ၏၊ ပတ်၍သွားနိုင်သော ခရီးရှိ၏' ဟု ပြောကြသော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ စကားသည်

၁။ ဖီလာ—ဘေးပတ်ဝန်းကျင်။

မှား၏။ 'ဤလောကသည် အဆုံးမရှိ အပိုင်းအခြားမရှိ' ဟု ပြောကြသော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ စကားသည်လည်း မှား၏။ 'ဤလောကသည် အဆုံးလည်းရှိ၏၊ အဆုံးလည်း မရှိ' ဟု ပြောကြသော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ စကားသည်လည်း မှား၏။ ဤလောကသည် အဆုံးရှိလည်း မဟုတ် အဆုံးမရှိလည်း မဟုတ်" ဟု ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား စတုတ္ထအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကိုအကြောင်းပြု၍ ယင်းကိုစွဲမှီ၍ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အချို့သောသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံး မရှိကို ပြကုန်၏။ (၄-၁၂)

၅၇။ ရဟန်းတို့ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို ဤလေးမျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို ပြကြလျှင် ဤလေးမျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် သော်၎င်း ဤ (လေးမျိုး) တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဖြင့်သော်၎င်း ပြကုန်၏၊ ဤ (လေးမျိုး) တို့မှ တပါးသောအကြောင်းမရှိ။

၅၈။ ✓ရဟန်းတို့ "ဤအယူတို့သည် ဤသို့ စွဲယူထားလျှင် ဤသို့ မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်ထားလျှင် ဤအယူတို့သည် ဤသို့ လားရာရှိကုန်၏၊ ဤသို့ တမလွန်ရှိကုန်၏" ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ထို (လေး မျိုးသောအယူ) ကို သိတော်မူ၏။

✓မြတ်စွာဘုရားသည် ထို (လေးမျိုးသောအယူ) ကိုလည်း သိတော်မူ၏၊ ထို့ထက် အထူးသဖြင့် လွန်မြတ်သော တရားကိုလည်း သိတော်မူ၏၊ ထို (အထူးသဖြင့် လွန်မြတ်သောတရား) ကို သိတော် မူသော်လည်း မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်၊ မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်သောကြောင့် ထို (မြတ်သောဘုရား) သည် ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို သိတော်မူ၏။

✓ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုင်၎င်း ချုပ်ကြောင်းကို၎င်း သာယာဖွယ် ကို၎င်း အပြစ်ကို၎င်း ဝေဒနာတို့မှ ထွက်မြောက်ရာကို၎င်း ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိတော်မူသဖြင့် (တစုံတရာ) မစွဲလမ်းမူ၍ လွတ်မြောက်တော်မူ၏။

၆၀။ ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်တရားတို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ ဟောတော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သောဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင်တရားတို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏။ နက်နဲကုန်သော မြင်နိုင်ခဲကုန်သော သိနိုင်ခဲကုန်သော ငြိမ်သက် ကုန်သော မွန်မြတ်ကုန်သော ကြံစည်ခြင်းဖြင့် မရောက်နိုင်ကုန်သော သိမ်မွေ့ကုန်သော ပညာရှိတို့ သာ သိနိုင်ကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

အမရာဝိက္ခေပ ဝါဒ

အဆုံးမရှိပစ်လွှင့်သော အယူလေးမျိုး

၆၁။ ရဟန်းတို့ အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သော အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏၊ (ထိုသူတို့သည်) ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သောစကားကို ဆိုကုန်၏။

အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော အယူရှိကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ လေးမျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော စကားကို ဆိုကုန်သနည်း—

အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ ပဌမဝါဒ

၆၂။ ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်ငှင်း ဗြာဟ္မဏသည်ငှင်း "ဤကား ကုသိုလ်တည်း" ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်းမသိ၊ "ဤကား အကုသိုလ်တည်း" ဟု ဟုတ်မှန်သော အတိုင်းမသိ၊ ထိုသူအား ဤသို့ အကြံဖြစ်၏—

"ဤကား ကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း ငါ မသိ၊ ဤကား အကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သော အတိုင်း ငါမသိ၊ ငါသည် ဤကား ကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သော အတိုင်း မသိပဲလျက် ဤကား အကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သော အတိုင်း မသိပဲလျက် ဤကား ကုသိုလ် ဟု သော်လည်း ဖြေငြားအံ့၊ ဤကား အကုသိုလ် ဟု သော်လည်း ဖြေငြားအံ့၊ ငါ၏ ထိုအဖြေသည် အမှား ဖြစ်ရာ၏၊ ထိုအမှားကြောင့် ငါ့အား ပင်ပန်းခြင်း ဖြစ်ရာ၏၊ ထိုပင်ပန်းခြင်းကြောင့် ငါ့အား အန္တရာယ် ဖြစ်ရာ၏" ဟု အကြံ ဖြစ်၏။

ထိုသူသည် ဤသို့ မမှန်ပြောခြင်းကို ကြောက်သောကြောင့် မမှန်ပြောခြင်းကို စက်ဆုပ်သောကြောင့် ဤကား ကုသိုလ်တည်း ဟု မဖြေ၊ ဤကား အကုသိုလ်တည်း ဟု မဖြေ၊ ထိုထိုအရာ၌ အမေး ခံရလျှင် "ဤသို့ဟုလည်း ငါ မယူ၊ ထိုသို့ဟုလည်း ငါမယူ၊ အခြားသို့ဟုလည်း ငါမယူ၊ (ဤသို့ ထိုသို့ အခြားသို့) မဟုတ်ဟုလည်း ငါမယူ၊ (ဤသို့ ထိုသို့ အခြားသို့) မဟုတ်သည် မဟုတ်ဟုလည်း ငါမယူ" ဟု အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော စကားကို ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား ပဌမအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကို စွဲမှီ၍ အဆုံး မရှိ ပစ်လွင့်သော အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် အဆုံးမရှိသော ပစ်လွင့်သော စကားကို ဆိုကုန်၏။ (၁–၁၃)

အမရာဝိက္ခေပ ဒုတိယဝါဒ

၆၃။ ဒုတိယဝါဒ၌ကား အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သောအယူရှိကုန်သော အသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့ သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော စကားကို ဆိုကုန်သနည်း—

ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်ငှင်း ဗြာဟ္မဏသည်ငှင်း "ဤကား ကုသိုလ်တည်း" ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း မသိ၊ "ဤကား အကုသိုလ်တည်း"ဟု ဟုတ်မှန်သော အတိုင်းမသိ၊ ထိုသူအား ဤသို့ အကြံ ဖြစ်၏—

"ဤကား ကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း ငါမသိ၊ ဤကား အကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန် သော အတိုင်း ငါမသိ၊ ငါသည် ဤကား ကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း မသိပဲလျက် ဤကား အကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သော အတိုင်း မသိပဲလျက် ဤကား ကုသိုလ် ဟု သော်လည်း ဖြေငြားအံ့၊ ဤကား အကုသိုလ် ဟု သော်လည်း ဖြေငြားအံ့၊ ထို ဖြေခြင်းကြောင့် ငါ့အား

နှစ်သက်ခြင်း 'ဆန္ဒ' သည်၎င်း တပ်မက်ခြင်း 'ရာဂ' သည်၎င်း အမျက်ထွက်ခြင်း 'ဒေါသ' သည်၎င်း စိတ်ထိခိုက်ခြင်း 'ပဋိဃ' သည်၎င်း ဖြစ်ရာ၏၊ ထို နှစ်သက်ခြင်း 'ဆန္ဒ' တပ်မက်ခြင်း 'ရာဂ' အမျက်ထွက်ခြင်း 'ဒေါသ' စိတ်ထိခိုက်ခြင်း 'ပဋိဃ' ကြောင့် ငါ့အား စွဲလမ်းခြင်း 'ဉပါဒါန်' ဖြစ်ရာ၏၊ ထိုစွဲလမ်းခြင်းကြောင့် ငါ့အား ပင်ပန်းခြင်း ဖြစ်ရာ၏၊ ထိုပင်ပန်းခြင်းကြောင့် ငါ့အား အန္တရာယ် ဖြစ်ရာ၏" ဟု အကြံ ဖြစ်၏။

ထိုသူသည် ဤသို့ စွဲလမ်းခြင်းကို ကြောက်သောကြောင့် စွဲလမ်းခြင်းကို စက်ဆုပ်သောကြောင့် ဤကား ကုသိုလ်တည်း ဟု မဖြေ၊ ဤကား အကုသိုလ်တည်း ဟု မဖြေ၊ ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံရလျှင် "ဤသို့ဟုလည်း ငါမယူ ထိုသို့ဟုလည်း ငါမယူ အခြားသို့ဟုလည်း ငါမယူ (ဤသို့ ထိုသို့ အခြားသို့) မဟုတ်ဟုလည်း ငါမယူ (ဤသို့ ထိုသို့ အခြားသို့) မဟုတ်သည် မဟုတ်ဟုလည်း ငါမယူ" ဟု အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သော စကားကို ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား ဒုတိယအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကို စွဲမှီ၍ အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သော အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေး ခံကြရလျှင် အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သော စကားကို ဆိုကုန်၏။ (၂-၁၄)

အမရာဝိက္ခေပ တတိယဝါဒ

၆၄။ တတိယဝါဒ၌ကား အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သော အယူရှိကုန်သော အသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သော စကားကို ဆိုကုန်သနည်း—

ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း "ဤကား ကုသိုလ်တည်း" ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း မသိ၊ "ဤကား အကုသိုလ်တည်း" ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း မသိ၊ ထိုသူအား ဤသို့ အကြံဖြစ်၏—

"ဤကား ကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း ငါမသိ၊ ဤကား အကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း ငါမသိ၊ ငါသည် ဤကား ကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း မသိပဲလျက် ဤကား အကုသိုလ် ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း မသိပဲ လျက် ဤကား ကုသိုလ်ဟုသော်လည်း ဖြေငြားအံ့၊ ဤကား အကုသိုလ် ဟု သော်လည်း ဖြေငြားအံ့၊ ပညာရှိကုန်သော သိမ်မွေ့သောဉာဏ် ရှိကုန်သော သူတပါးတို့ အယူကို လေ့လာပြီး ဖြစ်ကုန်သော သားမြီးကို ပစ်ခွဲနိုင်သည့် လေးသမားနှင့် တူကုန်သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏၊ ထိုသူတို့သည် မှားသောအယူတို့ကို ပညာဖြင့် ဖျက်ဆီးနေဘိသကဲ့သို့ ကျက်စားနေကုန်၏၊ ထိုသူတို့သည် ငါ့ကို ထို (ကုသိုလ် အကုသိုလ်)တို့၌ မေးစစ်ကုန်ရာ၏၊ စိစစ်ကုန်ရာ၏၊ ဆိုဆုံးမကုန်ရာ၏၊ ထိုသို့မေးစစ်ကြလျှင် စိစစ်ကြလျှင် ဆိုဆုံးမကြလျှင် ထိုသူတို့အား ငါသည် ပြည့်စုံစွာ မဖြေနိုင်ရာ၊ ထို (မဖြေနိုင်ခြင်း) ကြောင့် ငါ့အား ပင်ပန်းခြင်းဖြစ်ရာ၏၊ ထို (ပင်ပန်းခြင်း) ကြောင့် ငါ့အား အန္တရာယ် ဖြစ်ရာ၏" ဟု အကြံ ဖြစ်၏။

ထိုသူသည် ဤသို့ မေးစစ်ခြင်းကို ကြောက်သောကြောင့် မေးစစ်ခြင်းကို စက်ဆုပ်သောကြောင့် ဤကား ကုသိုလ်တည်း ဟု မဖြေ၊ ဤကား အကုသိုလ်တည်း ဟု မဖြေ၊ ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံရလျှင် "ဤသို့ဟုလည်း ငါမယူ ထိုသို့ဟုလည်း ငါမယူ၊ အခြားသို့ဟုလည်း ငါမယူ (ဤသို့ ထိုသို့ အခြားသို့)

မဟုတ်ဟုလည်း ငါမယူ (ဤသို့ ထိုသို့ အခြားသို့) မဟုတ်သည် မဟုတ်ဟုလည်း ငါမယူ”ဟု အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သောစကားကို ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား တတိယ အကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကို စွဲမှီ၍ အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သော အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေး ခံကြရလျှင် အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သော စကားကို ဆိုကုန်၏။ (၃-၁၅)

အမရာဝိက္ခေပ စတုတ္ထဝါဒ

၆၅။ စတုတ္ထဝါဒ၌ကား အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သော အယူရှိကုန်သော အသျှင်သမဏဗြာဟ္မဏတို့ သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့် သော စကားကို ဆိုကုန်သနည်း—

ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ ပညာနုံ့သော အလွန်တွေဝေသော အချို့သော သမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် ပညာနုံ့ခြင်း အလွန်တွေဝေခြင်းကြောင့် ထို အဆုံးမရှိ ပစ်လွှင့်သောစကားကို ဆို၏။

“တပါးသော လောကရှိသလော” ဟု (သင်) ငါ့ကို မေးသော် “တပါးသော လောကရှိ၏” ဟု ငါအယူရှိခဲ့လျှင် “တပါးသော လောကရှိ၏” ဟု သင့်အား ငါဖြေရာ၏၊ (သို့ရာတွင်) ဤသို့ဟုလည်း ငါမယူ၊ ထိုသို့ဟုလည်း ငါမယူ၊ အခြားသို့ဟုလည်း ငါမယူ (ဤသို့ ထိုသို့ အခြားသို့) မဟုတ်ဟုလည်း ငါ မယူ၊ (ဤသို့ ထိုသို့ အခြားသို့) မဟုတ်သည် မဟုတ်ဟုလည်း ငါမယူ။

တပါးသော လောက မရှိသလော။ပ။

တပါးသောလောက ရှိလည်းရှိ မရှိလည်း မရှိသလော။ပ။

တပါးသော လောက ရှိသည်လည်း မဟုတ်၊ မရှိသည်လည်း မဟုတ်သလော။ပ။

(သေ၍) တဖန် ဖြစ်ပေါ်သော သတ္တဝါတို့ ရှိကုန်သလော။ပ။

(သေ၍) တဖန် ဖြစ်ပေါ်သော သတ္တဝါတို့ မရှိကုန်သလော။ပ။

(သေ၍) တဖန် ဖြစ်ပေါ်သော သတ္တဝါတို့ ရှိလည်းရှိ မရှိလည်း မရှိကုန်သလော။ပ။

(သေ၍) တဖန် ဖြစ်ပေါ်သော သတ္တဝါတို့ ရှိသည်လည်း မဟုတ် မရှိသည်လည်း မဟုတ် သလော။ပ။

ကောင်းမှု မကောင်းမှုကံတို့၏ အကျိုးဝိပါက်ရှိသလော။ပ။

ကောင်းမှု မကောင်းမှုကံတို့၏ အကျိုးဝိပါက် မရှိသလော။ပ။

ကောင်းမှု မကောင်းမှုကံတို့၏ အကျိုးဝိပါက် ရှိလည်းရှိ မရှိလည်း မရှိသလော။ပ။

ကောင်းမှု မကောင်းမှုကံတို့၏ အကျိုးဝိပါက် ရှိသည်လည်းမဟုတ် မရှိသည်လည်း မဟုတ် သလော။ပ။

သတ္တဝါသည် သေပြီးသည့်နောက်၌ ရှိသလော။ပ။

သတ္တဝါသည် သေပြီးသည့်နောက်၌ မရှိသလော။ပ။

သတ္တဝါသည် သေပြီးသည့်နောက်၌ ရှိလည်းရှိ မရှိလည်းမရှိသလော။ပ။

သတ္တဝါသည် သေပြီးသည့်နောက်၌ ရှိသည်လည်းမဟုတ် မရှိသည်လည်း မဟုတ်သလော" ဟု (သင်) ငါ့ကို မေးသော် "သတ္တဝါသည် သေပြီးသည့်နောက်၌ ရှိသည်လည်း မဟုတ် မရှိသည်လည်း မဟုတ်" ဟု ငါ အယူရှိခဲ့လျှင် "သတ္တဝါသည် သေပြီးသည့်နောက်၌ ရှိသည်လည်း မဟုတ် မရှိသည်လည်း မဟုတ်" ဟု သင့်အား ငါဖြေရာ၏၊ (သို့ရာတွင်) ဤသို့ဟုလည်း ငါမယူ၊ ထိုသို့ဟုလည်း ငါမယူ၊ အခြားသို့ဟုလည်း ငါမယူ၊ (ဤသို့ ထိုသို့ အခြားသို့) မဟုတ်ဟုလည်း ငါမယူ၊ (ဤသို့ ထိုသို့ အခြားသို့) မဟုတ်သည် မဟုတ်ဟုလည်း ငါမယူ ဟု ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား စတုတ္ထအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကို စွဲမှီ၍ အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေး ခံကြရလျှင် အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော စကားကို ဆိုကုန်၏။ (၄-၁၆)

၆၆။ ရဟန်းတို့ အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော အယူရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော စကားကို ဤလေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ဆိုကုန်၏။

ရဟန်းတို့ အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော အယူရှိကုန်သော သမဏဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် ထိုထို အရာ၌ အမေးခံကြရ၍ အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သောစကားကို ဆိုကြလျှင် ဤလေးမျိုးသော အကြောင်း တို့ဖြင့်သော်၎င်း ဤ (လေးမျိုး) တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဖြင့်သော်၎င်း ဆိုကုန်၏၊ ဤ (လေးမျိုး) တို့မှ တပါးသော အကြောင်းမရှိ။ပ။ [1] မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကို မှန်စွာ ပြောလိုကြလျှင် အကြင် (တရား) တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော။ ပ။ [2] ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဝါဒ

အကြောင်းမဲ့အယူနှစ်မျိုး

၆၇။ ရဟန်းတို့ အကြောင်းမဲ့ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏၊ (ထိုသူတို့သည်) အတ္တကိုင်း လောကကိုင်း အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ပေါ်၏ ဟု နှစ်မျိုးသောအကြောင်း တို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

အကြောင်းမဲ့ အယူရှိကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု ၍အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ အတ္တကိုင်း လောကကိုင်း အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ပေါ်၏ ဟု နှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်သနည်း—

အဓိစ္စသမုပ္ပန္န ပဌမဝါဒ

၆၈။ ရဟန်းတို့ အသညသတ် မည်သော ဗြဟ္မာတို့သည် ရှိကုန်၏၊ ထိုဗြဟ္မာတို့သည် (ပဋိသန္ဓေ) သညာဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် ထို (ဗြဟ္မာ့) ဘုံမှ စုတေကုန်၏။ ရဟန်းတို့ ဤသို့သော အကြောင်းသည် ရှိသေး၏၊ တဦးတယောက်သော သတ္တဝါသည် ထို (ဗြဟ္မာ့) ဘုံမှ စုတေ၍ ဤ

၁။ ပ—အပိုဒ် ၅၉-ပြန်ကြည့်ပါ။ ၂။ ပ—အပိုဒ် ၆၀-ပြန်ကြည့်ပါ။

(လူ့)ဘုံသို့ရောက်လာသော် လူ့ဘောင်မှ ရသေ့ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ပြီးလျှင် ပြင်းစွာ အားထုတ်ခြင်းကို စွဲ၍ မြဲမြံစွာ အားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ မမေ့လျော့ခြင်းကိုစွဲ၍ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းခြင်းကိုစွဲ၍ ထိုသို့သဘောရှိသော စိတ်တည်ကြည်ခြင်းကို ရ၏၊ ယင်းသို့ စိတ်တည်ကြည်လတ်သော် ပဋိသန္ဓေသညာဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို အောက်မေ့နိုင်၏၊ ထို့ထက်အလွန် မအောက်မေ့နိုင်။ ထိုသူသည် ဤသို့ ဆို၏—

"အတ္တသည်၎င်း လောကသည်၎င်း အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ပေါ်၏ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ငါသည် ရှေး၌မရှိခဲ့၊ ထိုငါသည် မရှိခဲ့ဘဲလျက် ယခု ထင်ရှားရှိလာ၏" ဟု ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား ပဌမအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကိုစွဲမှီ၍ အကြောင်းမဲ့အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ပေါ်၏ ဟု ပြကုန်၏။　(၁-၁၇)

အဓိစ္စသမုပ္ပန္န ဒုတိယဝါဒ

၆၉။ ဒုတိယဝါဒ၌ကား အကြောင်းမဲ့ အယူရှိကုန်သော အသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကိုစွဲမှီ၍ အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ပေါ်၏ ဟု ပြကုန်သနည်း—

ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ကြံစည်လေ့ရှိ၏၊ စူးစမ်းလေ့ရှိ၏၊ ထိုသူသည် အမျိုးမျိုးကြံစည်၍ စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ မိမိ၏ ထင်မြင်ချက်ကို ဤသို့ ဆို၏—

"အတ္တသည်၎င်း လောကသည်၎င်း အကြောင်းမဲ့ဖြစ်၏" ဟု ဆို၏။

ရဟန်းတို့ ဤသည်ကား ဒုတိယအကြောင်းတည်း၊ ယင်းကိုအကြောင်းပြု၍ ယင်းကို စွဲမှီ၍ အကြောင်းမဲ့ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း အကြောင်းမဲ့ဖြစ်ပေါ်၏ ဟု ပြကုန်၏။　(၂-၁၈)

၇၀။ ရဟန်းတို့ အကြောင်းမဲ့ အယူရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း အကြောင်းမဲ့ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏ ဟု ဤနှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ အကြောင်းမဲ့ အယူရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် အတ္တကို၎င်း လောကကို၎င်း အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ပေါ်၏ ဟု ဤနှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်သော်၎င်း ဤ (နှစ်မျိုး) တို့တွင် တမျိုးမျိုးသောအကြောင်းဖြင့်သော်၎င်း ပြကုန်၏၊ ဤ (နှစ်မျိုး) တို့မှတပါးသော အကြောင်း မရှိ။ပ။[၁] မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင်တရားတို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော။ ပ။[၂]ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

၇၁။ ရဟန်းတို့ ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ကို စွဲယူကုန်သော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှေးအဘို့ကိုစွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြစကားတို့ကို ဤတဆယ့်ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏။

၁။ ပ—အပိုဒ် ၆၀-ပြန်ကြည့်ပါ။　　၂။ ပ—အပိုဒ် ၆၀-ပြန်ကြည့်ပါ။

ရဟန်းတို့ ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ကို စွဲယူကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် ရှေးအဘို့ကိုစွဲမှီ၍ များပြားသောမိစ္ဆာအယူပြစကားတို့ကို ပြောဟောကြလျှင် ဤတဆယ့်ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်သော်၎င်း ဤ (တဆယ့်ရှစ်မျိုး) တို့တွင် တမျိုးမျိုးသောအကြောင်းဖြင့် သော်၎င်း ပြောဟောကုန်၏၊ ဤ (တဆယ့်ရှစ်မျိုး) တို့မှ တပါးသော အကြောင်းမရှိ။

၇၂။ ရဟန်းတို့ ဤအယူတို့သည် ဤသို့စွဲယူထားလျှင် ဤသို့မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်ထားလျှင် ဤအယူတို့သည် "ဤသို့လားရာရှိကုန်၏ ဤသို့ တမလွန်ရှိကုန်၏" ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ထို (တဆယ့်ရှစ်မျိုးသော အယူ) ကို သိတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထို(တဆယ့်ရှစ်မျိုးသောအယူ)ကိုလည်း သိတော်မူ၏၊ထို့ထက် အထူးသဖြင့် လွန်မြတ်သော တရားကိုလည်း သိတော်မူ၏၊ ထို(အထူးသဖြင့် လွန်မြတ်သော တရား)ကို သိတော်မူသော်လည်း မှားယွင်းစွာမသုံးသပ်၊ မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်သောကြောင့် ထို(မြတ်စွာဘုရားသည်) ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို သိတော်မူ၏။

ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဒနာတို့ ဖြစ်ကြောင်းကို၎င်း ချုပ်ကြောင်းကို၎င်း သာယာဘွယ်ကို၎င်း အပြစ်ကို၎င်း ဝေဒနာတို့မှ ထွက်မြောက်ရာကို၎င်း ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိတော်မူသဖြင့် (တစုံတရာ) မစွဲလမ်းမူ၍ လွတ်မြောက်တော်မူ၏။

၇၃။ ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင် (တရား)တို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ ဟောတော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သောဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင်(တရား)တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော မြင်နိုင်ခဲကုန်သော သိနိုင်ခဲကုန်သော ငြိမ်သက်ကုန်သော မွန်မြတ်ကုန်သော ကြံစည်ခြင်းဖြင့် မရောက်နိုင်ကုန်သော သိမ်မွေ့ကုန်သော ပညာရှိတို့သာ သိနိုင်ကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိ လေးဆယ့်လေးမျိုး

၇၄။ ရဟန်းတို့ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကိုစွဲယူကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏၊ (ထိုသူတို့သည်) နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြစကားတို့ကို လေးဆယ့်လေးမျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏၊ထိုအသျှင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကိုအကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကိုစွဲမှီ၍ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သနည်း၊နောက်အဘို့ကိုစွဲယူကုန်သနည်း၊ နောက်အဘို့ကိုစွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြစကားတို့ကို လေးဆဲ့လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်သနည်း—

ဥဒ္ဓမာဃာတနိက သညီဝါဒ

သေပြီးနောက် သညာရှိအယူ တဆယ့်ခြောက်မျိုး

၇၅။ ရဟန်းတို့ သေပြီးနောက် သညာရှိအယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏။ (ထိုသူတို့သည်) သေပြီးသည့်နောက် သညာရှိသော အတ္တကို တဆယ့်ခြောက်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊သေပြီးနောက် သညာရှိအယူရှိကုန်သော ထိုအသျှင်သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်

အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကိုစွဲမှီ၍ သေပြီးနောက် သညာရှိသော အတ္တကိုဂုဏ်း တဆယ့်ခြောက်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်သနည်း—

၇၆။ အတ္တသည် ရုပ်ရှိ၏ သေပြီးနောက် ပျက်စီးခြင်းမရှိ၊ သညာရှိ၏ ဟု ပြကုန်၏။

အတ္တသည် ရုပ်မရှိ သေပြီးနောက် ပျက်စီးခြင်းမရှိ၊ သညာရှိ၏ ဟု ပြကုန်၏။

အတ္တသည် ရုပ်ရှိလည်းဟုတ်၏၊ ရုပ်မရှိလည်းဟုတ်၏။ပ။

အတ္တသည် ရုပ်ရှိလည်းမဟုတ် ရုပ်မရှိလည်းမဟုတ်။

အတ္တသည် အဆုံးရှိ၏။

အတ္တသည် အဆုံးမရှိ။

အတ္တသည် အဆုံးရှိလည်း ဟုတ်၏၊ အဆုံးမရှိလည်း ဟုတ်၏။

အတ္တသည် အဆုံးရှိလည်း မဟုတ် အဆုံးမရှိလည်း မဟုတ်။

အတ္တသည် တမျိုးတည်းသော သညာရှိ၏။

အတ္တသည် အမျိုးမျိုးသော သညာရှိ၏။

အတ္တသည် သေးငယ်သော သညာရှိ၏။

အတ္တသည် ကြီးကျယ်သော သညာရှိ၏၊

အတ္တသည် စင်စစ် ချမ်းသာချည်းရှိ၏။

အတ္တသည် စင်စစ် ဆင်းရဲချည်းရှိ၏။

အတ္တသည် ချမ်းသာဆင်းရဲရှိ၏။

အတ္တသည် ချမ်းသာဆင်းရဲမရှိ၊ သေပြီးနောက် ပျက်စီးခြင်းမရှိ၊ သညာရှိ၏ ဟု ပြကုန်၏။ (၁၆–၃၄)

၇၇။ ရဟန်းတို့ သေပြီးနောက် သညာရှိ အယူရှိကုန်သော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် သေပြီးနောက် သညာရှိသော အတ္တကို ဤ တဆယ့်ခြောက်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ သေပြီးနောက် သညာရှိ အယူရှိကုန်သော သမဏဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် သေပြီးနောက် သညာရှိသော အတ္တကို ပြကြလျှင် ဤတဆယ့်ခြောက်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်သော်၎င်း ဤ(တဆယ့်ခြောက်မျိုး) တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဖြင့်သော်၎င်း ပြကုန်၏၊ ဤ (တဆယ့်ခြောက်မျိုး) တို့မှ တပါးသော အကြောင်းမရှိ။ပ။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကို မှန်စွာ ပြောလိုကြလျှင် အကြင် (တရား) တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော။ပ။ ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

ဒုတိယဘာဏဝါရ ပြီး၏။

ဥဒ္ဓမာဃာတနိက အသညီဝါဒ

သေပြီးနောက် သညာမရှိအယူရှစ်မျိုး

၇၇။ ရဟန်းတို့ သေပြီးနောက် သညာမရှိ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏၊ (ထိုသူတို့သည်) သေပြီးနောက် သညာမရှိသော အတ္တကို ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

သေပြီးနောက် သညာမရှိ အယူရှိကုန်သော ထိုအသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ သေပြီးနောက် သညာမရှိသောအတ္တကို ရှစ်မျိုးသော အကြောင်း တို့ဖြင့် ပြကုန်သနည်း—

၇၈။ အတ္တသည် ရုပ်ရှိ၏၊ သေပြီးနောက် ပျက်စီးခြင်းမရှိ၊ သညာမရှိ ဟု ပြကုန်၏။
အတ္တသည် ရုပ်မရှိ၊ သေပြီးနောက် ပျက်စီးခြင်းမရှိ၊ သညာမရှိ ဟု ပြကုန်၏။

အတ္တသည် ရုပ်ရှိလည်း ဟုတ်၏၊ ရုပ်မရှိလည်း ဟုတ်၏။ပ။

အတ္တသည် ရုပ်ရှိလည်း မဟုတ်၊ ရုပ်မရှိလည်း မဟုတ်။

အတ္တသည် အဆုံးရှိ၏။

အတ္တသည် အဆုံးမရှိ။

အတ္တသည် အဆုံးရှိလည်း ဟုတ်၏၊ အဆုံးမရှိလည်း ဟုတ်၏။

အတ္တသည် အဆုံးရှိလည်း မဟုတ်၊ အဆုံးမရှိလည်း မဟုတ်၊ သေပြီးနောက် ပျက်စီးခြင်း မရှိ၊ သညာမရှိ ဟု ပြကုန်၏။ (၈-၂၄-၄၂)

၇၉။ သေပြီးနောက် သညာမရှိ အယူရှိကုန်သော ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် သေပြီးနောက် သညာမရှိသော အတ္တကို ဤရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ သေပြီးနောက် သညာမရှိ အယူရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် သေပြီးနောက် သညာမရှိသော အတ္တကိုပြကြလျှင် ဤရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်သော်၎င်း ဤ (ရှစ်မျိုး) တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဖြင့်သော်၎င်း ပြကုန်၏၊ ဤ (ရှစ်မျိုး) တို့မှ တပါးသော အကြောင်းမရှိ။ပ။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သောဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင် (တရား) တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော။ပ။ ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

ဥဒ္ဓမာဃာတနိက နေဝသညီ နာသညီဝါဒ

သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ် အယူရှစ်မျိုး

၈၀။ ရဟန်းတို့ သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ် အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏၊ (ထိုသူတို့သည်) သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်း မဟုတ်သော အတ္တကို ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

သေပြီးနောက် သညာရှိလည်း မဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ် အယူရှိကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ်သော အတ္တကို ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်သနည်း—

၈၂။ အတ္တသည် ရုပ်ရှိ၏၊ သေပြီးနောက် ပျက်စီးခြင်းမရှိ၊ သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်း မဟုတ် ဟု ပြကုန်၏။

အတ္တသည် ရုပ်မရှိ။

အတ္တသည် ရုပ်ရှိလည်း ဟုတ်၏။ ရုပ်မရှိလည်း ဟုတ်၏။

အတ္တသည် ရုပ်ရှိလည်း မဟုတ်၊ ရုပ်မရှိလည်း မဟုတ်။

အတ္တသည် အဆုံးရှိ၏။

အတ္တသည် အဆုံးမရှိ။

အတ္တသည် အဆုံးရှိလည်း ဟုတ်၏၊ အဆုံးမရှိလည်း ဟုတ်၏။

အတ္တသည် အဆုံးရှိလည်း မဟုတ်၊ အဆုံးမရှိလည်း မဟုတ်၊ သေပြီးနောက် ပျက်စီးခြင်းမရှိ သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်း မဟုတ် ဟု ပြကုန်၏။ (၁-၃၂-၅၀)

၈၃။ ရဟန်းတို့ သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ် ဟု အယူရှိကုန်သော ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်း မဟုတ်သော အတ္တကို ဤရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ်၊ မရှိလည်းမဟုတ် အယူရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ်သော အတ္တကို ပြကြလျှင် ဤရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဤ(ရှစ်မျိုး)တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကြောင်း ဖြင့်သော်၎င်း ပြကုန်၏၊ ဤ(ရှစ်မျိုး)တို့မှ တပါးသောအကြောင်းမရှိ။ပ။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ် မှန်သော ဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင်(တရား)တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော။ပ။ ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

ဥစ္ဆေဒဝါဒ

ပြတ်စဲ အယူခုနစ်မျိုး

၈၄။ ရဟန်းတို့ ပြတ်စဲ အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှိကုန်၏ (ထိုသူတို့သည်) ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ခုနစ်မျိုး သော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

ပြတ်စဲအယူရှိကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍၊ အဘယ်ကိုစွဲမှီ၍ ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ခုနစ်မျိုး သော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်သနည်း—

၈၅။ ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သောသမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ဤသို့ဆိုလေ့ရှိ၏၊ ဤသို့ ယူလေ့ရှိ၏—

"အချင်း ဤအတ္တသည် ရုပ်ရှိ၏၊ မဟာဘုတ်လေးပါး အစုအဝေးဖြစ်၏၊ မိဘတို့မှ ပေါက်ဖွား၏၊ ကိုယ်ကောင် ပျက်စီးလျှင် ပြတ်စဲ၏၊ ပျက်စီး၏၊ သေပြီးသည်မှ နောက်၌ မရှိ၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် လုံးဝပြတ်စဲ၏" ဟု ဆိုလေ့ရှိ၏၊ ယူလေ့ရှိ၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သောသူတို့သည် ထင်ရှားရှိသောသတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ပြကုန်၏။ (၁-၃၃-၅၁)

၈၆။ ထိုသူကို အခြားသူက ဤသို့ ဆို၏—

"အချင်း သင်ဆိုသော ဤအတ္တသည် ရှိသည်သာတည်း၊ မရှိ ဟု ငါမဆို၊ အချင်း ဤအတ္တသည် ဤမျှဖြင့် လုံးဝပြတ်စဲသည် မဟုတ်သေး၊ ကာမဝစရနတ်ပြည်၌ဖြစ်သော အစာအာဟာရ စားသောက်သော ရုပ်ရှိသော အခြားအတ္တသည် ရှိသေး၏၊ ထိုအတ္တကို သင်မသိ (သင်)မမြင်၊ ထိုအတ္တကို ငါသိ၏၊ (ငါ) မြင်၏၊ အချင်း ထိုအတ္တသည် ကိုယ်ကောင် ပျက်စီးလျှင် ပြတ်စဲ၏၊ ပျက်စီး၏၊ သေပြီးသည်မှနောက်၌ မရှိ၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် လုံးဝပြတ်စဲ၏" ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သောသူတို့သည် ထင်ရှားရှိသောသတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ပြကုန်၏။ (၂-၃၄-၅၂)

၈၇။ ထိုသူကို အခြားသူက ဤသို့ ဆို၏—

"အချင်း သင်ဆိုသော ဤအတ္တသည် ရှိသည်သာတည်း၊ မရှိ ဟု ငါမဆို၊ အချင်း ဤအတ္တသည် ဤမျှဖြင့် လုံးဝ ပြတ်စဲသည်မဟုတ်သေး၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်သော အင်္ဂါကြီးငယ် အလုံးစုံရှိသော ဣန္ဒြေမချို့တဲ့သော စျာန်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်ရှိသော အခြားအတ္တသည်ရှိသေး၏၊ ထိုအတ္တကို သင်မသိ၊(သင်)မမြင်၊ ထိုအတ္တကို ငါသိ၏၊ (ငါ)မြင်၏၊ အချင်း ထိုအတ္တသည် ကိုယ်ကောင်ပျက်စီးလျှင် ပြတ်စဲ၏၊ ပျက်စီး၏၊ သေပြီးသည်မှ နောက်၌မရှိ၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် လုံးဝပြတ်စဲ၏" ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သောသူတို့သည် ထင်ရှားသောသတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ပြကုန်၏။ (၃-၃၅-၅၃)

၈၈။ ထိုသူကို အခြားသူက ဤသို့ ဆို၏—

"အချင်း သင်ဆိုသော ဤအတ္တသည် ရှိသည်သာတည်း၊ မရှိ ဟု ငါမဆို၊ အချင်း ဤအတ္တသည် ဤမျှဖြင့် လုံးဝပြတ်စဲသည် မဟုတ်သေး။ ရူပသညာ [၁] တို့ကို လုံးဝလွန်မြောက်၍ ပဋိဃသညာ [၂] တို့လုံးဝချုပ်သည့်ပြင် နာနတ္တသညာတို့ကို [၃] လုံးဝနှလုံးမသွင်းမူ၍ 'ကောင်းကင်သည်

၁။ ရူပသညာ = ရူပစျာန်၌ဖြစ်သောသညာ။

၂။ ပဋိဃသညာ = စက္ခုစသောဝတ္ထုရုပ်ငါးပါး၌ ရူပါရုံစသော အာရုံငါးပါးတို့ ထိခိုက်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်သော ပဉ္စဝိညာဉ်သညာ။

၃။ နာနတ္တသညာ = ပဋိဃသညာမှတပါးသော အမျိုးမျိုးသော ကာမာဝစရသညာ။

အဆုံးမရှိ’ ဟု (နှလုံးသွင်းလျက်) အာကာသာနဉ္စာယတန ဗြဟ္မာ့ဘုံသို့ရောက်သော အခြားအတ္တသည်ရှိသေး၏၊ ထိုအတ္တကို သင်မသိ၊ (သင်) မမြင်၊ ထိုအတ္တကို ငါသိ၏၊ (ငါ) မြင်၏၊ အချင်း ထိုအတ္တသည် ကိုယ်ကောင် ပျက်စီးလျှင် ပြတ်စဲ၏၊ ပျက်စီး၏၊ သေပြီးသည်မှနောက်၌ မရှိ၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် လုံးဝပြတ်စဲ၏” ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သောသူတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ပြကုန်၏။ (၄-၃၆-၅၄)

၈၉။ ထိုသူကို အခြားသူက ဤသို့ ဆို၏—

“အချင်း သင်ဆိုသော ဤအတ္တသည် ရှိသည်သာတည်း၊ မရှိ ဟု ငါမဆို၊ အချင်း ဤအတ္တသည် ဤမျှဖြင့် လုံးဝပြတ်စဲသည် မဟုတ်သေး၊ အာကာသာနဉ္စာယတန စျာန်ကို လုံးဝလွန်မြောက်၍ ‘ဝိညာဉ်သည် အဆုံးမရှိ’ ဟု (နှလုံးသွင်းလျက်) ဝိညာဏဉ္စာယတန ဗြဟ္မာ့ဘုံသို့ ရောက်သော အခြားအတ္တသည် ရှိသေး၏၊ ထိုအတ္တကို သင်မသိ၊ (သင်) မမြင်၊ ထိုအတ္တကို ငါသိ၏၊ (ငါ) မြင်၏၊ အချင်း ထိုအတ္တသည် ကိုယ်ကောင် ပျက်စီးလျှင် ပြတ်စဲ၏၊ ပျက်စီး၏၊ သေပြီးသည်မှ နောက်၌မရှိ၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် လုံးဝပြတ်စဲ၏” ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သောသူတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ပြကုန်၏။ (၅-၃၇-၅၅)

၉၀။ ထိုသူကို အခြားသူက ဤသို့ ဆို၏—

“အချင်း သင်ဆိုသော ဤအတ္တသည် ရှိသည်သာတည်း၊ မရှိ ဟု ငါမဆို၊ အချင်း ဤအတ္တသည် ဤမျှဖြင့် လုံးဝပြတ်စဲသည် မဟုတ်သေး၊ အချင်း ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်ကို လုံးဝ လွန်မြောက်၍ ‘တစုံတခုမျှ မရှိ’ ဟု (နှလုံးသွင်းလျက်) အာကိဉ္စညာယတနဗြဟ္မာ့ဘုံသို့ ရောက်သော အခြားအတ္တသည် ရှိသေး၏၊ အချင်း ထိုအတ္တကို သင်မသိ၊ (သင်) မမြင်၊ ထိုအတ္တကို ငါသိ၏၊ (ငါ) မြင်၏၊ အချင်း ထိုအတ္တသည် ကိုယ်ကောင် ပျက်စီးလျှင် ပြတ်စဲ၏၊ ပျက်စီး၏၊ သေပြီးသည်မှ နောက်၌ မရှိ၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် လုံးဝပြတ်စဲ၏” ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သောသူတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ပြကုန်၏။ (၆-၃၈-၅၆)

၉၁။ ထိုသူကို အခြားသူက ဤသို့ ဆို၏—

“အချင်း သင်ဆိုသော ဤအတ္တသည် ရှိသည်သာတည်း၊ မရှိ ဟု ငါမဆို၊ အချင်း ဤအတ္တသည် ဤမျှဖြင့် လုံးဝပြတ်စဲသည်မဟုတ်သေး၊ အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကို လုံးဝလွန်မြောက်၍ ‘ဤဝိညာဉ်သည် ငြိမ်သက်၏၊ ဤဝိညာဉ်သည် မွန်မြတ်၏’ ဟု (နှလုံးသွင်းလျက်) နေဝသညာနာသညာယတန ဗြဟ္မာ့ဘုံသို့ ရောက်သော အခြားအတ္တသည် ရှိသေး၏၊ ထိုအတ္တကို သင်မသိ၊ (သင်) မမြင်၊ ထိုအတ္တကို ငါသိ၏၊ (ငါ) မြင်၏၊ အချင်း ထိုအတ္တသည် ကိုယ်ကောင် ပျက်စီးလျှင် ပြတ်စဲ၏၊ ပျက်စီး၏၊ သေပြီးသည်မှနောက်၌ မရှိ၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် လုံးဝပြတ်စဲ၏” ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သောသူတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ပြကုန်၏။ (၇-၃၉-၅၇)

၉၂။ ရဟန်းတို့ ပြတ်စဲအယူရှိကုန်သော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ဤခုနစ်မျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ ပြတ်စဲအယူရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ပြကြလျှင် ဤခုနစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သော်၎င်း ဤ(ခုနစ်မျိုး)တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဖြင့်သော်၎င်း ပြကုန်၏၊ ဤ(ခုနစ်မျိုး) တို့မှတပါးသော အကြောင်းမရှိ။ပ။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင် (တရား)တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော။ပ။ ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒ

မျက်မှောက်(လောကီ)နိဗ္ဗာန်အယူငါးမျိုး

၉၃။ ရဟန်းတို့ မျက်မှောက်(လောကီ)နိဗ္ဗာန်အယူရှိကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် ရှိကုန်၏၊ (ထိုသူတို့သည်) ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ငါးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။

မျက်မှောက်(လောကီ)နိဗ္ဗာန်အယူရှိကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘယ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ကို စွဲမှီ၍ ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ငါးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်သနည်း—

၉၄။ ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ အချို့သော သမဏသည်၎င်း ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း ဤသို့ ဆိုလေ့ရှိ၏၊ ဤသို့ ယူလေ့ရှိ၏····

"အချင်း ဤအတ္တသည် ကာမဂုဏ် ငါးပါးတို့ဖြင့် ကုံလုံပြည့်စုံစွာ ပျော်ရွှင် စံစားနေ၏၊ အချင်း မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏" ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် အမြတ်ဆုံး ဟု ဆိုလေ့ရှိ၏၊ ယူလေ့ရှိ၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သော သူတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ပြကုန်၏။ (၁-၄၀-၅၈)

၉၅။ ထိုသူကို အခြားသူက ဤသို့ ဆို၏—

"အချင်း သင်ဆိုသော ဤအတ္တသည် ရှိသည်သာတည်း၊ မရှိ ဟု ငါမဆို၊ အချင်း ဤအတ္တသည် ဤမျှဖြင့် အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်သေး၊ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် အချင်း ကာမဂုဏ်တို့သည် မမြဲကုန်၊ ဆင်းရဲကုန်၏၊ ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲခြင်း သဘောရှိကုန်၏၊ ထို (ကာမဂုဏ်)တို့၏ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် ပူဆွေးခြင်း ငိုကြွေးခြင်း ဆင်းရဲခြင်း နှလုံးမသာယာခြင်း ပြင်းစွာပူပန်ခြင်း ဖြစ်ကုန်၏။ အချင်း ဤအတ္တသည်

ကာမဂုဏ်တို့မှ ဆိတ်၍သာလျှင် အကုသိုလ်တရားတို့မှ ဆိတ်၍သာလျှင် ကြံစည်ခြင်း (ဝိတက်) နှင့်တကွဖြစ်သော သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်း (ဝိစာရ)နှင့် တကွဖြစ်သော (နီဝရဏ)ဆိတ်ခြင်း ကြောင့် ဖြစ်သော နှစ်သိမ့်ခြင်း (ပီတိ) ချမ်းသာခြင်း (သုခ) ရှိသော ပဌမစျာန်သို့ ရောက်၍ နေ၏၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏" ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သောသူတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ပြကုန်၏။　　(၂-၄၁-၅၉)

၉၆။ ထိုသူကို အခြားသူက ဤသို့ ဆို၏—

"အချင်း သင်ဆိုသော ဤအတ္တသည် ရှိသည်သာတည်း၊ မရှိ ဟု ငါမဆို၊ အချင်း ဤအတ္တသည် ဤမျှဖြင့် အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်သေး၊ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် ထို (ပဌမစျာန်) ၌ ကြံစည်ခြင်း (ဝိတက်) သုံးသပ် ဆင်ခြင်ခြင်း (ဝိစာရ) ရှိသော ကြောင့် ထို (စျာန်)ကို ကြမ်းတမ်း၏ ဟု ဆိုအပ်၏၊ အချင်း ဤအတ္တသည် ဝိတက် ဝိစာရငြိမ်း ခြင်းကြောင့် မိမိကိုယ်၌ စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သော စိတ်တည်ကြည်ခြင်း (သမာဓိ)ကို ပွါး စေတတ်သော ကြံစည်ခြင်း (ဝိတက်) မရှိသော သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်း (ဝိစာရ) မရှိသော တည် ကြည်ခြင်း (သမာဓိ)ကြောင့် ဖြစ်သော နှစ်သိမ့်ခြင်း (ပီတိ) ချမ်းသာခြင်း(သုခ)ရှိသော ဒုတိယစျာန်သို့ ရောက်၍ နေ၏၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏"ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သောသူတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ပြကုန်၏။　　(၃-၄၂-၆၀)

၉၇။ ထိုသူကို အခြားသူက ဤသို့ ဆို၏—

"အချင်း သင်ဆိုသော ဤအတ္တသည် ရှိသည်သာတည်း၊ မရှိ ဟု ငါမဆို၊ အချင်း ဤအတ္တ သည် ဤမျှဖြင့် အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်သေး၊ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် ထို (ဒုတိယစျာန်) ၌ နှစ်သိမ့်ခြင်း (ပီတိ) ဟူသော စိတ်တက်ကြွခြင်း ရှိသောကြောင့် ထို (စျာန်)ကို ကြမ်းတမ်း၏ ဟု ဆိုအပ်၏၊ အချင်း ဤအတ္တသည် နှစ်သိမ့်ခြင်း (ပီတိ)ကိုလည်း မတပ်မက်ခြင်းကြောင့် သတိ သမ္ပဇဉ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏၊ ချမ်းသာ (သုခ) ကိုလည်း ကိုယ်ဖြင့် ခံစား၏၊ အကြင် (တတိယစျာန်) ကြောင့် ထိုသူကို လျစ်လျူရှုသူ သတိရှိသူ ချမ်းသာစွာ နေလေ့ရှိသူ ဟု အရိယာ (ပုဂ္ဂိုလ်) တို့သည် ပြောကြားကုန်၏၊ ထို တတိယစျာန်သို့(ဤအတ္တသည်) ရောက်၍ နေ၏၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏"ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သော သူတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ပြကုန်၏။　　(၄-၄၃-၆၁)

၉၈။ ထိုသူကို အခြားသူက ဤသို့ ဆို၏—

"အချင်း သင်ဆိုသော ဤအတ္တသည် ရှိသည်သာတည်း၊ မရှိ ဟု ငါမဆို၊ အချင်း ဤအတ္တ သည် ဤမျှဖြင့် အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်သေး၊ အဘယ့်ကြောင့်

ဆိုသော် ထို (တတိယဈာန်) ၌ ချမ်းသာဟု စိတ်၏ နှလုံးသွင်းခြင်း ရှိသောကြောင့် ထို (ဈာန်) ကို ကြမ်းတမ်း၏ ဟု ဆိုအပ်၏၊ အချင်း ဤအတ္တသည် ချမ်းသာဆင်းရဲကို ပယ်ခြင်းကြောင့်၎င်း ရှေးဦးကပင်လျှင် ဝမ်းမြောက်ခြင်း နှလုံးမသာခြင်းတို့၏ ချုပ်နှင့်ခြင်းကြောင့်၎င်း ဆင်းရဲ ချမ်းသာ မရှိသော လျစ်လျူရှုမှုကြောင့် ဖြစ်သည့် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်း ရှိသော စတုတ္ထဈာန်သို့ ရောက်၍ နေ၏၊ အချင်း ဤမျှဖြင့် ဤအတ္တသည် အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏”ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် အချို့သော သူတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ပြကုန်၏။ (၅-၄၄-၆၂)

၉၉။ ရဟန်းတို့ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန် အယူရှိကုန်သော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ဤငါးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ရဟန်းတို့ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်အယူရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ပြကြလျှင် ဤငါးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဤ (ငါးမျိုး) တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဖြင့်သော်၎င်း ပြကုန်၏၊ ဤ (ငါးမျိုး) တို့မှ တပါးသော အကြောင်း မရှိ။ပ။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သောဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင် (တရား) တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော။ပ။ ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

၁၀၀။ ရဟန်းတို့ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို ဤလေးဆယ့် လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏။

ရဟန်းတို့ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို ပြောဟော ကြလျှင် ဤလေးဆယ့် လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်သော်၎င်း ဤ (လေးဆယ့်လေးမျိုး) တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဖြင့်သော်၎င်း ပြောဟောကုန်၏၊ ဤ (လေးဆယ့်လေးမျိုး) တို့မှ တပါးသော အကြောင်းမရှိ။ပ။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သောဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင် (တရား) တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော။ပ။ ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

၁၀၁။ ရဟန်းတို့ ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှေးအဘို့နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ ဤခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် များပြားသော မိစ္ဆာ အယူပြ စကားတို့ကို ပြောဟောကုန်၏။

၁၀၂။ ရဟန်းတို့ ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏအားလုံး တို့သည် ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို ပြောဟောကြလျှင် ဤ ခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်သော်၎င်း ဤ (ခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုး) တို့တွင် တမျိုး

မျိုးသော အကြောင်းဖြင့်သော်၎င်း ပြောဟောကြကုန်၏၊ ဤ(ခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုး) တို့မှ တပါးသော အကြောင်းမရှိ။

✓၁၀၃။ ရဟန်းတို့ "ဤခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုး[၁] သော အယူတို့သည် ဤသို့ စွဲယူထားလျှင်၊ ဤသို့ မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်ထားလျှင် ဤခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသော အယူတို့သည် ဤသို့ လားရာ ရှိကုန်၏၊ ဤသို့ တမလွန် ရှိကုန်၏" ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဤခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသော အယူကို သိတော်မူ၏။

✓မြတ်စွာဘုရားသည် ထို(ခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသောအယူ) ကိုလည်း သိတော်မူ၏၊ ထို့ထက် အထူးအဖြင့် လွန်မြတ်သော တရားကိုလည်း သိတော်မူ၏၊ ထို (အထူးသဖြင့် လွန်မြတ်သောတရား) ကို သိတော်မူသော်လည်း မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်၊ မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်သောကြောင့် ထို (မြတ်စွာဘုရား) သည် ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် (နိဗ္ဗာန်ကို) သိတော်မူ၏။

✓ ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဒနာတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုင်း ချုပ်ကြောင်းကိုင်း သာယာဖွယ်ကိုင်း အပြစ်ကိုင်း ဝေဒနာတို့မှ ထွက်မြောက်ရာကိုင်း ဟုတ်မှန်သော အတိုင်း သိတော်မူသဖြင့် (တစုံတရာ) မစွဲလမ်းမူ၍ လွတ်မြောက်တော်မူ၏။

✓ ၁၀၄။ ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင် (တရား) တို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ ဟောတော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကို မှန်စွာပြောလိုကြလျှင် အကြင် (တရား) တို့ဖြင့် ပြောကြရာ၏၊ နက်နဲကုန်သော မြင်နိုင်ခဲကုန်သော သိနိုင်ခဲကုန်သော ငြိမ်သက်ကုန်သော မွန်မြတ်ကုန်သော ကြံစည်ခြင်းဖြင့် မရောက်နိုင်ကုန်သော သိမ်မွေ့ကုန်သော ပညာရှိတို့သာသိနိုင်ကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ဤသည်တို့ပင်တည်း။

ပရိတဿိတ ဝိပ္ဖန္ဒိတဝါရ

၁၀၅။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင် ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) အတ္တကိုင်း လောကကိုင်း တည်မြဲ၏ ဟု လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ထို (ဝေဒနာ) သည်လည်း (အမှန်ကို) မသိကုန်သော (အမှန်ကို) မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၀၆။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) အတ္တကိုင်း လောကကိုင်း အချို့တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (ဝေဒနာ) သည်လည်း (အမှန်ကို) မသိကုန်သော (အမှန်ကို) မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၀၇။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) လောက၏

၁။ မိစ္ဆာအယူခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးကား ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကတဆယ့်ရှစ်, အပရန္တကပ္ပိက လေးဆယ့်လေးမျိုးတည်း။

အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ထို (ဝေဒနာ) သည်လည်း (အမှန်ကို) မသိကုန်သော (အမှန်ကို) မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၀၇။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အဆုံးမရှိ ပစ်လှင့်သော အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင် ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) အဆုံးမရှိ ပစ်လှင့်သော စကားကို လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ဆိုကုန်၏။ ထို (ဝေဒနာ) သည်လည်း (အမှန်ကို) မသိကုန်သော (အမှန်ကို) မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၀၈။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အကြောင်းမဲ့အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) အတ္တကိုင်း လောကကိုင်း အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ပေါ်၏ ဟု နှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ထို (ဝေဒနာ) သည်လည်း (အမှန်ကို) မသိကုန်သော (အမှန်ကို) မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၁၀။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ရှေးအဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို တဆယ့်ရှစ်မျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏။ ထို (ဝေဒနာ) သည်လည်း (အမှန်ကို) မသိကုန်သော (အမှန်ကို)မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၁၁။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် သေပြီးနောက် သညာရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်)သေပြီးနောက် သညာရှိသော အတ္တကို တဆယ့်ခြောက်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ထို(ဝေဒနာ) သည်လည်း (အမှန်ကို)မသိကုန်သော (အမှန်ကို)မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၁၂။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် သေပြီးနောက် သညာမရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်)သေပြီးနောက် သညာမရှိသော အတ္တကို ရှစ်မျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ထို(ဝေဒနာ)သည်လည်း (အမှန်ကို)မသိကုန်သော (အမှန်ကို)မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၁၃။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ် အယူရှိကုန်သော အကြင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ်သော အတ္တကို ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ထို(ဝေဒနာ)သည်လည်း (အမှန်ကို) မသိကုန်သော(အမှန်ကို)မမြင်

ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၁၄။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် ပြတ်စဲအယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ထင်ရှားရှိသောသတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ခုနစ်မျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ထို(ဝေဒနာ)သည်လည်း (အမှန်ကို)မသိကုန်သော (အမှန်ကို)မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၁၅။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် မျက်မှောက်(လောကီ)နိဗ္ဗာန် အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက်(လောကီ)နိဗ္ဗာန်ကို ငါးမျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ထို(ဝေဒနာ)သည်လည်း(အမှန်ကို)မသိကုန်သော(အမှန်ကို)မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၁၆။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်)နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို လေးဆယ့်လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏။ ထို(ဝေဒနာ)သည်လည်း(အမှန်ကို)မသိကုန်သော(အမှန်ကို) မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

၁၁၇။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကိုစွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို ခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏။ ထို(ဝေဒနာ)သည်လည်း (အမှန်ကို)မသိကုန်သော(အမှန်ကို)မမြင်ကုန်သော တဏှာပူးကပ်ကုန်သော ထိုအသျှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ခံစားခြင်းဖြစ်၍ တောင့်တခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်သည်သာတည်း။

ဖဿပစ္စယာဝါရ

၁၁၈။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်(မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင် ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်)အတ္တကိုင်း လောကကိုင်း တည်မြဲ၏ ဟု လေးမျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ထို(သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ)သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

၁၁၉။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့်ခံစားကုန်လျက်)အတ္တကိုင်း

လောကကိုငှင်း အချို့တည်မြဲ၏ အချို့မတည်မြဲ ဟု လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ) သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

✓ ၁၂၀။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) လောက၏ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိကို လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ) သည် လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

✓ ၁၂၁။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာ ဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော စကားကို လေးမျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ဆိုကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ) သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

✓ ၁၂၂။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အကြောင်းမဲ့ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) အတ္တကိုငှင်း လောကကိုငှင်း အကြောင်းမဲ့ဖြစ်၏ ဟု နှစ်မျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ) သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

✓ ၁၂၃။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ရှေးအဘို့ကို စွဲမှီ၍ တဆယ့်ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို ပြောဟောကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ) သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

✓ ၁၂၄။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် သေပြီးနောက် အတ္တရှိ သညာရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) သေပြီးနောက် သညာရှိသော အတ္တကို တဆယ့်ခြောက်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ) သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

✓ ၁၂၅။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် သေပြီးနောက် သညာမရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) သေပြီး နောက် သညာမရှိသော အတ္တကို ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့၏ ဝေဒနာ) သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

✓ ၁၂၆။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ် အယူ ရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင် ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ်သော အတ္တကို ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏။ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ) သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

၁၂၇။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် ပြတ်စဲအယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင် ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ခုနစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာသည်လည်း) ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

၁၂၈။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန် အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက် ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ အမြတ်ဆုံး မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ငါးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ) သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

၁၂၉။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို လေးဆယ့်လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ)သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

၁၃၀။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို ခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝေဒနာ) သည်လည်း ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိဝါရ

၁၃၁။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) အတ္တကိုလည်းကောင်း လောကကိုလည်းကောင်း တည်မြဲ၏ ဟု လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ)တို့သည် ဖဿနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၃၂။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) အတ္တကိုလည်းကောင်း လောကကိုလည်းကောင်း အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ ဟု လေးမျိုးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ) တို့သည် ဖဿနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၃၃။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) လောက၏ အဆုံးရှိ

အဆုံးမရှိ ကို လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ) တို့သည် ဖသနှင့် ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၃၄။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုထိုအရာ၌ အမေးခံကြရလျှင် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင် ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) အဆုံးမရှိ ပစ်လွင့်သော စကားကို လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ဆိုကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ) တို့သည် ဖသနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၃၅။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် အကြောင်းမဲ့ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) အတ္တကိုလည်း လောကကိုလည်း အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ပေါ်၏ ဟု နှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို(သမဏ ဗြာဟ္မဏ)တို့သည် ဖသနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၃၆။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ရှေးအဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြစကားတို့ကို တဆယ့်ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ)တို့သည် ဖသနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ်ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၃၇။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် သေပြီးနောက် သညာရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်(မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) သေပြီးနောက် သညာရှိသော အတ္တကို တဆယ့်ခြောက်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ) တို့သည် ဖသနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၃၈။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် သေပြီးနောက် သညာမရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင် ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) သေပြီးနောက် သညာမရှိသော အတ္တကို ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ) တို့သည် ဖသနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၃၉။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်း မဟုတ် အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ်သော အတ္တကို ရှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ) တို့သည် ဖသနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၄၀။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် ပြတ်စဲအယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြင်ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ ပြတ်စဲခြင်း ပျက်စီးခြင်း ပျောက်ကင်းခြင်းကို ခုနစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ) တို့သည် ဖသနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၄၁။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် မျက်မှောက် (လောကီ) နိဗ္ဗာန် အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြောင်းဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါ၏ မျက်မှောက်(လောကီ) နိဗ္ဗာန်ကို ငါးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ) တို့သည် ဖဿနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၄၂။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြောင်းဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြစကားတို့ကို လေးဆယ့်လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ) တို့သည် ဖဿနှင့်ကင်း၍ (ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

၁၄၃။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (မိမိအယူ၌ နှစ်ခြိုက်ဝမ်းသာသော အကြောင်း ဝေဒနာဖြင့် ခံစားကုန်လျက်) ရှေးအဘို့နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြစကားတို့ကို ခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏၊ ထို(သမဏ ဗြာဟ္မဏ)တို့သည် ဖဿနှင့်ကင်း၍(ထိုဝေဒနာကို) စင်စစ် ခံစားနိုင်ရာသော အကြောင်းမရှိ။

ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာနဝဋ္ဋကထာ

၁၄၄။ ရဟန်းတို့ ထိုသူတို့တွင် တည်မြဲအယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အတ္တကိုလည်း လောကကိုလည်း တည်မြဲ၏ ဟု လေးမျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြကုန်၏၊ အချို့တည်မြဲ အချို့မတည်မြဲ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ပ။ အဆုံးရှိ အဆုံးမရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ အဆုံးမရှိပစ်လွှင့်သော အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ အကြောင်းမဲ့အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ ရှေးအဘို့ကိုကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ သေပြီးနောက် သညာရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ သေပြီးနောက် သညာမရှိ အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ သေပြီးနောက် သညာရှိလည်းမဟုတ် မရှိလည်းမဟုတ် အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ ပြတ်စဲအယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ မျက်မှောက်(လောကီ)နိဗ္ဗာန်အယူရှိကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း။ ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲမှီ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို ခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြောဟောကုန်၏၊ ထို (သမဏ ဗြာဟ္မဏ) တို့သည် ဖဿဖြစ်ကြောင်း (ဒွါရ) ခြောက်ပါးတို့ဖြင့် တွေ့ထိ၍ တွေ့ထိ၍ ခံစားကုန်၏၊ ထိုသူတို့အား ဝေဒနာကြောင့် တဏှာ ဖြစ်၏၊ တဏှာကြောင့် ဥပါဒါန် ဖြစ်၏၊ ဥပါဒါန်

ကြောင့် ဘဝ ဖြစ်၏၊ ဘဝကြောင့် ဇာတိဖြစ်၏၊ ဇာတိကြောင့် အိုခြင်း သေခြင်း ပူဆွေးခြင်း ငိုကြွေးခြင်း ဆင်းရဲခြင်း နှလုံးမသာခြင်း ပြင်းစွာ ပူပန်ခြင်းတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ဝိဝဋ္ဋကထာဒိ

၁၄၅။ ရဟန်းတို့ အကြင်အခါ၌ ရဟန်းသည် ဖဿဖြစ်ကြောင်း (ဒွါရ) ခြောက်ပါးတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုငှင်း ချုပ်ကြောင်းကိုငှင်း သာယာဖွယ်ကိုငှင်း အပြစ်ကိုငှင်း ဖဿာယတနတို့မှ ထွက်မြောက်ရာကိုငှင်း ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏၊ ဤ ရဟန်းသည် ဤမိစ္ဆာအယူ အလုံးစုံတို့ထက် အထူးသဖြင့် လွန်မြတ်သော တရားကိုလည်း သိ၏။

၁၄၆။ ရဟန်းတို့ ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အလုံးစုံသော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို ပြောဟောကုန်၏၊ ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် ဤခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသော မိစ္ဆာအယူဖြင့် ဒေသနာကွန်ရက်အတွင်း၌ မိကုန်သည်ဖြစ်၍ ပေါ်ကြလျှင် ဤဒေသနာကွန်ရက် အတွင်း၌ တည်ကုန်လျက်သာလျှင် ပေါ်ကုန်၏၊ ဤဒေသနာကွန်ရက်၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပေါ်ကြလျှင် ဒေသနာကွန်ရက်အတွင်း၌ မိကုန်လျက်သာလျှင် ပေါ်ကုန်၏။

ရဟန်းတို့ ဥပမာသော်ကား ကျွမ်းကျင်သော တံငါသည် သည်ငှင်း တံငါသည်၏ တပည့်သည်ငှင်း ကွန်ရက်စိပ်ဖြင့် ရေအိုင်ငယ်ကို လွှမ်းအုပ်ရာ၏၊ ထိုသူအား ဤသို့ စိတ်ဖြစ်ရာ၏—

"ဤရေအိုင်ငယ်ရှိ ကြီးသော ရေသတ္တဝါအားလုံးတို့သည် ကွန်ရက်စိပ်အတွင်း၌ မိကုန်သည် ဖြစ်၍ ပေါ်ကြလျှင် ဤကွန်ရက်စိပ်အတွင်း၌ တည်ကုန်လျက်သာလျှင် ပေါ်ကုန်၏၊ ဤကွန်ရက်စိပ်၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပေါ်ကြလျှင် ကွန်ရက်စိပ်အတွင်း၌ မိကုန်လျက်သာလျှင် ပေါ်ကုန်၏" ဟု စိတ်ဖြစ်ရာ၏။

ရဟန်းတို့ ထို့အတူသာလျှင် ရှေးအဘို့ကို ကြံဆကုန်သော နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို ကြံဆကုန်သော ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲယူကုန်သော အလုံးစုံသော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှေးအဘို့ နောက်အဘို့ကို စွဲ၍ များပြားသော မိစ္ဆာအယူပြ စကားတို့ကို ပြောဟောကုန်၏၊ ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် ဤခြောက်ဆယ့်နှစ်မျိုးသော မိစ္ဆာအယူတို့ဖြင့် ဒေသနာကွန်ရက်အတွင်း၌ မိကုန်သည်ဖြစ်၍ ပေါ်ကြလျှင် ဤဒေသနာကွန်ရက်အတွင်း၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပေါ်ကြလျှင် ဒေသနာကွန်ရက်၌ မိကုန်လျက်သာလျှင် ပေါ်ကုန်၏။

၁၄၇။ ရဟန်းတို့ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်သည် ဘဝတဏှာပြတ်ပြီးဖြစ်လျက် တည်တော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်တည်နေသမျှ ကာလအတွင်း၌သာလျှင် ထို (မြတ်စွာဘုရား) ကို နတ်လူတို့သည် ဖူးမြင်ကြရကုန်လတ္တံ့၊ အသက်တော်ကုန်ဆုံး၍ ကိုယ်တော်ပျက်စီးသည်မှ နောက်၌ ထို (မြတ်စွာဘုရား) ကို နတ်လူတို့သည် မဖူးမြင်ကြရကုန်လတ္တံ့။

ရဟန်းတို့ ဥပမာသော်ကား သရက်ခိုင်သည် အညှာပြတ်ခဲ့လျှင် အညှာ၌ တွယ်နေသော သရက်သီး အားလုံးတို့သည် ထိုအညှာသို့သာ လိုက်ပါကုန်၏၊ ရဟန်းတို့ ဤအတူသာလျှင်

မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်သည် ဘ၀တဏှာပြတ်ပြီးဖြစ်လျက် တည်တော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်တည်နေသမျှ ကာလအတွင်း၌သာလျှင် ထို(မြတ်စွာဘုရား)ကို နတ်လူတို့သည် ဖူးမြင်ကြရကုန်လတ္တံ့၊ အသက်တော်ကုန်ဆုံး၍ ကိုယ်တော်ပျက်စီးသည်မှ နောက်၌ ထို (မြတ်စွာဘုရား) ကို နတ်လူတို့သည် မဖူးမြင်ကြရကုန်လတ္တံ့ ဟု (ဟောတော်မူ၏)။

နိဂုံး

၁၄၇။ ဤသို့ ဟောတော်မူသော် အသျှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားအား ဤစကားကို လျှောက်၏—

"အံ့ဘွယ်ရှိပါပေစွ အသျှင်ဘုရား၊ မဖြစ်ဘူးမြဲ ဖြစ်ပါပေစွ အသျှင်ဘုရား၊ ဤတရားဒေသနာတော်သည် အဘယ်အမည်ရှိပါသနည်း အသျှင်ဘုရား" ဟု လျှောက်၏။

အာနန္ဒာ သို့ဖြစ်၍ သင်သည် ဤတရားဒေသနာတော်ကို အတ္ထဇာလ[၁] ဟူ၍လည်း မှတ်လော့၊ ဓမ္မဇာလ[၂] ဟူ၍လည်း မှတ်လော့၊ ဗြဟ္မဇာလ[၃] ဟူ၍လည်း မှတ်လော့ ဒိဋ္ဌိဇာလ[၄] ဟူ၍လည်း မှတ်လော့၊ အနုတ္တရသင်္ဂါမ ဝိဇယ[၅] ဟူ၍လည်း မှတ်လော့ ဟု မိန့်တော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤတရားတော်ကို ဟောတော်မူ၏။

၁၄၈။ ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူသော တရားတော်ကို နှစ်လိုကုန်သည် ဖြစ်၍ ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူကုန်၏၊ ဤစကားဖြင့် တရားတော်ကို ဟောတော်မူသော် တသောင်းသော လောကဓာတ်သည် တုန်လှုပ်လေသတည်း။

ဗြဟ္မဇာလသုတ် ပြီး၏။

၁။ အတ္ထ = အနက်သဘော+ဇာလ = ကွန်ရက်။ အတ္ထဇာလ = အနက်သဘောကွန်ရက်။

၂။ ဓမ္မ = တရားအစဉ်+ဇာလ = ကွန်ရက်၊ ဓမ္မဇာလ = တရားအစဉ်ကွန်ရက်။

၃။ ဗြဟ္မ = မြတ်သောဉာဏ်။ ဇာလ—ကွန်ရက်၊ ဗြဟ္မဇာလ = မြတ်သောဉာဏ်ကွန်ရက်။

၄။ ဒိဋ္ဌိ = အယူဝါဒ+ဇာလ = ကွန်ရက်။ ဒိဋ္ဌိဇာလ = အယူဝါဒကွန်ရက်။

၅။ အနုတ္တရ = အတုမဲ့+သင်္ဂါမ = စစ်ပွဲ+ဝိဇယ = အောင်ခြင်း၊ အနုတ္တရသင်္ဂါမဝိဇယ—အတုမဲ့စစ်အောင်ပွဲ။